Գ. ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 768 ՈՒՐԲԱԹ 24 ՕԳՈՍՏՈՍ 1901 6 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1901 (Ն. Տ.)

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ.

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ.

ՏԷՐ, ՈՒ ՏՆՕՐԷՆ
[illegible]

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի Ճատտէսի 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

10 ՓԱՐԱ.

ارمنیجه یومی سورهاناك غزته‌سی
صاحب امتیازی [illegible]
اداره‌خانه‌سی
باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20, Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ՉԻ ԴԱՐՁՈՒԻՐ խմբագրութեան ուղղուած ո և է գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամէն ամսոյ 10ին, 20ին եւ 30ին

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամսոյն կանխիկ ղրշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեզ վրայ
12 ամսոյ կանխիկ ղրշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեզ վրայ
12 ամսոյ կանխիկ Ֆր. 22
6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ.
Մէկէ աւելի անգամ ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ ՅԱՐԵՒԵԼՈՒՑ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Յառաջիկայ սեպտեմբերին սկիզբը լրագրոյս վեցամսեայ շրջանի պայմանաժամը լրանալով, գաւառներու մէջ մեզի հետ հաշիւ ունեցողները կը հրաւիրենք որ մինչեւ նոյն թուականը կարգադրեն իրենց հաշիւը։ Հակառակ պարագային պիտի ստիպուինք թերթերնիս առաքումը դադրեցնել օգոստոսի վերջը։

ԹԷ Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿԸ ՊԱՐՏԿՈՒԻ ԱՆԲԱՐՈՅԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ օրուան թուով հրատարակեցինք Վարագայ վանուց Հոգաբարձութեան մէկ նամակը, որուն մէջ կը յայտարարուէր թէ Վարագայ որբանոցին նախորդ տնօրէն Գ. Ց. Մկրտիչեանի մասին, — որ ամէն առաջ ծանր ամբաստանութեամբ մը հրաժարեցուցուած էր պաշտօնէն — կատարուած «ներքին հետազօտութիւններէ և քննութիւններէ հասկցուած է թէ յիշեալին մասին եղած ամբաստանութիւնը իրականութենէ զուրկ, արդիւնք է կայր կրից և ոխնամութեան»։ Ուստի որոշած է անպարտ ճանչնալ նոյն տնօրէնը, նոյնպէս ալ երեք ուսուցիչները որոնք նմանապէս հանուած էին պաշտօնէ, և վերականչել զանոնք իրենց նախկին պաշտօնին, բաց ի մէկէն որ արդէն ուրիշ տեղ պաշտօնի կոչուած է։

Այս յայտարարութիւնը որ հրատարակութեան տրուած է «յանդորրութիւն վրդովեալ մտաց», շատ ուրախութեամբ ընդունուեցաւ, մանաւանդ պաշտօնապէս հաստատելով թէ անհիմն էին Վարագայ որբանոցին գլխաւոր ուսուցչին մասին եղած սխալ տարաձայնութիւնները։ Ուստի Վանեցի Գոլոզեան պատուական վաճառականներու հետ մեր տեսակցութեան միջոցին գոհունակութիւն յայտնեցինք այս մասին։ Սակայն ենդամիջապէս փորձերնիս միայն, ըստ ժողովրդական բացատրութեան, որովհետեւ ճիշդ այդ պահուն էր որ մեր այդ բարեկամները ներկայացուցին մեզի իրենց գրուած մասնաւոր նամակներ, որոնց մէջ մանրամասնօրէն կը պարզուէին այն գայթակղական պարագաները, որոնց հետեւանքը եղեր է մեր առջի օրը հրատարակած պաշտօնական հերքումը նախկին ամբաստանութեանց։

Արդ, այդ նամակներէն կ'իմանանք թէ ամբաստանուած տեսուչը՝ Յովհաննէս Գալօզեան կամ Մկրտիչեան՝ որ Պոլսոյ թերթի մը թղթակիցն ալ է եղեր, երբ 3-4 ամիս առաջ անբարոյական փորձեր ունենալով որբերու հետ, կ'իմացուի, և Որբանոցի Հոգաբարձութենէն Մեսրոպ քհ. Ճանիկեան և Մկրտիչ էֆ. Մաքսապետեան (այն որ այժմու անմեղութեան գիրը ստորագրած է) Վարագ կը զրկուին քննութեան համար, և իրողութիւնը կ'ընդունին նոյն իսկ որբի մը խոստովանութեամբ։ Առոր վրայ Հոգաբարձութիւնը անմիջապէս կը լուծէ տեսչութիւնը և անոր ստորակարգ ուսուցիչները, և անոնց տեղ կը դնէ 50ը անցուցի փորձ և անբասիր վարուց տէր երկու ուսուցիչներ։ Բայց այդ անուանարկ տեսուչը դիմում կ'ընէ իր համախոհներուն, որոնք զանազան համոզիչ խօսքերով, և նոյնիսկ սպառնալիքներով ձեռք կ'առնեն նոյն Հոգաբարձութեան անդամներուն մեծ մասը և նոյնիսկ Առաջն. տեղապահ Սահակ վ.ը, և կը յաջողին նախորդ տեսուչը իր պաշտօնին վրայ հաստատել տալ, առանց քննութեան ենթարկելու այն ամբաստանութիւնները, որոնք որբանոցի հին ուսուցիչներուն, որբերու մէկ բաւական մասին, ինչպէս նաեւ նոյն տեսչին ուրիշ դպրոցներու մէջ պաշտօնավարած ատեն պատահած նմանօրինակ կեղտոտ փորձերու ենթարկուած աշակերտներու կողմէ կ'ըլլան անոր նկատմամբ։

Հոգաբարձութեան անդամներէն մէկը, Գալճեան Վարդան էֆ., զզուելով տրուած վերջին որոշումէն, հրաժարեր է անդամակցութենէ։ Իսկ Ատենապետը՝ Մ. Պէտրոս աղա Գոքամաճեան՝ որ լուրջ և ուղղամիտ անձնաւորութիւն մըն է, երեն հակակարծիք ունենալով մէկ երկու անդամակիցներ և հանրականան ասոր մեծամասնութիւնը, ազգասէրէն բողոքեր է առոր դէմ, և եթէ կը վարանի հրաժարական տալու, պատճառն այն է որ Վարագայ մէջ ձեռնարկուած շինութիւններ և ուրիշ կարեւոր գործեր երեսի վրայ պիտի մնան իր հրաժարելովը։

Եւ սակայն հակառակ այս բողոքներուն, այդ Գալօզեան անուն անձը Վարագայ որբանոցը զրկուեր է արդէն, ի հաստատութիւն իր պաշտօնին։ Անոր հետ ընտրուած են նաեւ այն հին ուսուցիչները, որոնք իրենց անպատուութիւն համարելով այդ զեղծ անձին հետ պաշտօնակից գտնուիլը, հրաժարած էին։

Խղճամիտ (*) Հոգաբարձութիւնը իր որոշումը տուեր է սա նկատումներով։ —Նախ, որովհետեւ այդ մարդուն կատարած պատիժը այս կերպով տեղը բերելով, նորէն ուսուցչական ասպարէզին մէջ մանէ որ չ'ունի։ Երկրորդ, մինչ նախապէս յատուկ քննութեամբ անոր յանցապարտութիւնը վճռած էր, այժմ կը հրատարակէ թէ խաբուած է ինք, և բռնածները թշնամական գրգռութիւններ են։ Բայց այս անմեղութեան գիրը ստորագրողներուն մէջ այնպիսիներ կան, որոնք խոստովանելով հանդերձ թէ այդ անձը յիշուած անպարկեշտ մոլութեանց տէրն է, իրենց փափուկ (*) խղճերուն հակառակ կը ստիպին բարոյապէս սպաննել զինքը, և իր ընտանիքը թշուառութեան մատնել։ Բայց այդ անձերը չեն խղճահարիր թէ այդպիսի անուանարկ և իր յանցանքը վճռականապէս հաստատուած մէկուն՝ որբանոցի մը մէջ կրկին պաշտօնը տալը բարոյապէս մահ պիտի պատճառէ հարիւրի չափ աղաքներու։

Այս տեղեկութիւնները, և ուրիշ շատ աւելի ընդարձակ մանրամասնութիւններ զորս կը քաղենք անուղղակի միջոցներով հասած նամակներէ (*), բաւական են արդէն հասարակութիւնը եթէ ոչ բացարձակապէս համոզելու, գոնէ անոնց մտքին մէջ կասկած մը ծնուցանելու թէ այդ տեսչին չքմեղանքի գիրը՝ խղճամտօրէն կատարուած քննութեան մը սայդ, իրական արդիւնքը չէ։

Նամակագիրները կը հաւատան թէ Հոգաբարձութեան մէկ մասին այս ձեռքով որոշումը իրաւացի դժգոհութիւն պատճառած է տեղւոյն ժողովրդեան և անձկաւ հետաքրքրութեամբ կ'սպասեն տեսնել թէ «ի՞նչ պիտի ընէ Պատրիարքարանը, պիտի թողու՞ որ այնչափ զոհողութիւններով պահպանուած որբանոց մը կուսակցական հաշիւներու զոհ ըլլայ, և բարոյապէս բոլորովին փճանան որբերը, որոնց դաստիարակութիւնները Սահակ վ.ի, Մեսրոպ քհնյի և Հոգաբարձութեան անդամներուն, մանաւանդ Մաքսապետեանի կողմէ շատերուն պատմուած են։

Կ'ըմբռնենք թէ նուիրատու բարերար ազգայիններու և ամբողջ հասարակութեան վրդովեալ միտքերը անդորրացնելու, Ս. Հայրապետին նախասիրած Վարագայ վանքին անունը և պատիւը միշտ բարձր պահելու, և վերջապէս ժողովրդեան մէջ գժտութեան և գայթակղութեան առաջքը առնելու համար բան մը ընելու էր. բայց առկայ մոլութիւնը արմատէն փրցնելով միայն կարելի էր, և ոչ թէ խնդիրը անուշ տեղը կոցելու հնարքայ մեթոտով, որ գացեր տարածուեր է մինչեւ Վանայ խորքը։

Արժանական գործանը ուրեմն, ըստ մեզ, այդ տեսուչին վերջնապէս հեռացումն է, Վարագայ որբանոցի այդ Հոգաբարձութիւնը լուծելն, և բոլորովին չեզոք տարրերէ նոր Հոգաբարձութիւն մը կազմելն մէջ կը կայանայ, հրաժարելին վերջ տալու համար այդ ազէտ երկպառակութեան հետեւանք որբանոցի չուրջը յարուցուած կուսակցական վէճերուն։

Ասիկայ կը պահանջենք, այն ներքին համոզումը ունենալով թէ մեր ձեռք բերած տեղեկութիւնները ճշմարտութիւն են բացարձակապէս։ Պատրիարքարանը անշուշտ պէտք եղած չըլլահայեաց քննութիւնը պիտի կատարէ, և «զարժանն անօրինէ», փափաքելի է միայն որ կարուն որոշումը ըլլայ ուղիղ։

ՁԱՐՄԱՑՐ

(*) Կը զարմանանք թէ ինչո՞ւ Վանայ մեր թղթակիցները լուռ կը մնան այս շատ կարեւոր խնդրոյն վրայ։

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԽԱՆ ՄԱՍԵՀԵԱՆՑ

—Մասեհեանց խանը Բարի՞զ։

Անժխտաբար կը վազեմ Օթէլ Պէլվիւ։ Ճամբան, Օմնիպիւսին վրայ, տեսակ մը յուզումով է որ կը խորհիմ Համլէթի հմուտ ու սիրուած հեղինակին։ Պարսկաստանէն է որ կուգայ. տնտեսակոյս Պարսկաստանը ոչինչ ունի մոգական ու սքանչելի [illegible] բայց նորէն անիկա անչափ գրգիռ չէ, մանաւանդ այս վայրկեանիս ուր ամէն մարդ իր վրայ կը խօսի։ Մասեհեանց խան հետաքրքիր տեղեկութիւններ ունենալու է Սարսափալի ընթերցողներուն համար։

Օրէնքով ծառայէն գիս ժամէն [illegible]։ Օթէլ Պէլվիւի առաջին դուռ կ'երթամ. Դուռնապանը իր հանդերձներուն մէջ [illegible]

—Son Excellence Masséhiantz Khan, s'il vous plait!

—Le conseiller d'Ambassade?

—Oui.

—Comment faut-il vous annoncer?

Այցետոմսս կ'երկարեմ իրեն։ Վայրկեան մը ետք Վեհ. Շահին պաշտօնական թարգմանը կ'ընդունի զիս զմայլելի ու սիրալիր պարզութեամբ մը։ Ցուցատախտակին մէջ քանի մը խօսակցութիւններ պիտի ունենալու պահէն օգտուելով, կը դիտեմ զինք։ Անկեղծութեամբ ու բարութեամբ լեցուն լայն դէմքի մը վրայ կը բացուին երկու սեւ, խոշոր, խելացի աչքեր։ Բարձր ճակատ մը, որ իր եռանդ կը հովանաւորէ ամէնէն փայլուն, ամէնէն զօրեղ ու մտածելու արդիւնքներ իմացականութիւններէն մէկը։ Իր խէտ, թեւ ու թուխ պեխերը՝ դէմքին ու մեղմ դիմագծերէն մը ազատութիւն, Ու իր ամբողջ դէմքէն կ'արտացոլայ հմայքի ու ազնուութեան անդիմադրելի հաճոյքը մը։

Կը խօսինք։ Տեղեկութիւններ կուտամ իրեն Սարսափալի վրայ զոր Թեհրանէն արդէն կը ճանչնայ, Պոլսոյ լրագրութեան վրայ ալ, ամէն, կրթական չափ։ Այցելութեանս նպատակը կը բացատրեմ։

—Զիս հետաքրքրե՞լ ինչո՞ւ ըրած ըլլաք. ո՛հ, չէ, ի՞նչ հարկ. ես չեմ սիրեր չուրջս հանուած աղմուկը։

—Ինչո՞ւ չէ։

Ու կամաց կամաց կը շահիմ զինքը։ Զրուցելու համար նախ կը մօտենք գրականութեան վրայ խօսակցել մեր խօսակցութիւնը։ Բարեբաղդաբար այդ առիթը ինքն կը ներկայանայ։ Գրասեղանին վրայ Համլէթի թարգմանութենէն օրինակ մը կայ։

—Այս Համլէթը ձեր թարգմանութիւնը ըլլալու է...

—Այո՛, խմբած է, միայն ունիմ մէկ քանի սրբագրութիւններ ընել վերջին տպագրութենէն առաջ։

—Թոյլ տուէք ինծի հարցնել թէ ուրիշ թարգմանութիւններ ունի՞ք. ձեր պաշտօնական զբաղումները ձեզի որքա՞ն ժամեր կը ձգեն գրականութեան յատկացնելու համար։

—Ժամանակ չունիմ անկախ ու ծոյլ խօսք է. ուզողը միշտ կրնայ ժամանակ գտնել. հակառակ անձերն զբաղումներուս —երեւակայեցէք որ քիչ ժամանակ չի պահանջեր հակել ու վարել Արտաքին գործոց պաշտօնատան 5 6 sectionները— կ'ըսէի թէ, հակառակ անձերն զբաղումներուս կարողացայ գրական աշխատութիւններով ալ զբաղիլ։

«Համլէթէն զատ թարգմանած ու հրատարակած եմ արդէն Շէքսփիրի՝ իմ նախասիրած հեղինակիս ուրիշ կարգ մը գործերը, ինչպէս են Լիր, Ինչպէս կ'ուզէք, Ռոմէօ և Ժիւլիէթ, Վենետիկի վաճառականը։ Տպագրութեան տակ են Մաքպէթ, Օթէլլօ և Փոթորիկը։

Այս խօսքերը զիս հիացուցին ու զարմանքէ քարացուցին։ Հիացումէ՝ որովհետեւ կը խորհէի թէ մեր մէջէն ո՞վ այնքան գեղեցիկ, անհասնելապէս օգտակար ու համբերատար աշխատութիւն մը պիտի յաջողէր գլուխ հանել մեծ մինակ. ու զարմանքէ՝ որովհետեւ մեզմէ քանի՞ հոգի այդ թարգմանութեանց գոյութիւնը գիտէ ու մեր ո՞ր լրագիրը անոնց երեւումը ծանուցեց ըրաւ։

—Թերթերը ծանուցին թէ Պերլինի դեսպանատան խորհրդական նշանակուած էք։ Արդեօք ձեր առջի պաշտօնէն գոհ չէի՞ք։

—Զափազանց աշխատութենէ յառաջ եկած աչքի հիւանդութիւն մը հարկադրեց զիս քիչ մը ժամանակի համար արձակուրդ խնդրել։ Վեհ. Շահին կառավարութիւնը ատ առթիւ զիս այս պաշտօնին հրաւիրեց։ Այս աշխատութիւնս համեմատաբար նուազ ծանր է, ու Պերլինի մէջ պիտի կարողանամ աչուըներս խնամել տալ։ Ինչպէս կը տեսնէք, արդէն անոնք բաւական լաւ են։ Ցանցանքը իմս է. չարաչար աշխատութիւնը չկրնայի։ Արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ ունեցած բազմաշխատ պաշտօնէս զատ, «Քաղաքագիտութեան վարժարանին» մէջ որ վերջերս հաստատուեցաւ Թեհրանի մէջ և որուն հիմնարկութեան գործին բոլորովին օտար չեմ, և որ նպատակ ունի արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնեաներ պատրաստել այդ վարժարանին մէջ առանձնացի նաեւ ընդհ. պատմութեան և միջազգային իրաւաբանութեան դասեր։ Անոնց վրայ աւելցուցէք եթէ կ'ուզէք, Թեհրանի ազգ. վարժարաններու ընդհանուր տեսչութեան և ազգ. վարչութեան ատենապետի պաշտօններս, զորս 16 տարիէ ի վեր կը վարեմ։ ու որոշ գաղափար մը պիտի ունենաք surmenage-իս վրայ։ Բայց նորէն շատ չեմ ուզեր մնալ Պերլին. տարիէ մը յետոյ պիտի գտնուիմ Թեհրան իմ նախկին պաշտօնիս։

—Առաջի՞ն անգամն է որ Բարիզ կուգաք։

—Ի՞նչ առաջին. ուսումս Բարիզ է որ առած եմ, քաղաքական գիտութեանց հետեւելով բաւական տարի։

—Թերթերը լուր տուին թէ Իտալական կառավարութիւնը ձեզի տուած է Սէն Մօրիսի և Սէն Լազարի պատուանշանները, Պարսից կառավարութեան մատուցած ծառայութիւններնուդ համար։

—Այո՛, բաւական է որ մարդ իր պարտականութիւնը խղճամիտ կերպով կատարէ, և պատուանշանները ինքնին կուգան։ Ռուսական, գերմանական և ուրիշ կառավարութիւններէն ալ պատուանշան ստացած եմ։

—Հայերու և Պարսիկներու յարաբերութիւնները ինչպէ՞ս են։

—Միշտ լաւ յարաբերութեան մէջ են։ Վեհ. Շահի կառավարութիւնը նպաստ կը շնորհէ ամէն կարեւոր քաղաքներու մէջ գտնուող հայ կրթական հաստատութիւններուն։ Մէկ երկու տարին անգամ մը, այդ հաստատութիւններուն ի նպաստ թատերական ներկայացում կը տրուի, Վեհ. Շահի հովանաւորութեան տակ։ Պարսկաստանի բոլոր պաշտօնները, ասպարէզները Հայերու առջեւ բաց են, ու եթէ Հայերը չունին այն դիրքը զոր կարող էին ունենալ, յանցանքը իրենցն է։ Պարտաւոր չեն։ Այսօր Հայերը կ'օգտուին սակայն նպաստաւոր արտօնագրութիւններէն, լուրջ ջանքեր կ'ըլլան կրթութեան ու զարգացումի։

—Ի՞նչ է ձեր կարծիքը Պարսիկներու և Պարսկաստանի մասին։

—Պարսիկը իբրեւ Արեւելեան ցեղի շատ աւելի՝ ուշիմ և աշխուժով է։ Կրթական հիմնարկութիւնները 4-5 տարիէ ի վեր զարգացման մեծ աճում են։ Գրեթէ ամէն տարի նոր դպրոցներ կը բացուին։ Եթէ այս շարժումը չկասի, Պարսկաստանին կը սպասէ լուսաւոր, խոստումներով և յոյսերով լեցուն ապագայ մը։ Պարսիկը իր ցեղային կոչումով պէտք է որ մը անպատճառ լոյսին ճամբան գտնէ։ Հին, բանաստեղծ, ժողովուրդին մտքի մակարդակը բարձր չէ։ Իրենց լեզուն շատ զարգացած ու շատ բանաստեղծական է սակայն։ Բանաստեղծութիւնները այնպէս մտած, թափանցած են ժողովուրդին մէջ, որ նոյն իսկ աշխատաւորը, բանուորը աշխատանքի պահուն իր քթին տակէն յանկարծ կը մրմնջէ Ֆիրդուսիի, Սաատիի, Հաֆըզի, իրենց դասական մեծ բանաստեղծներուն քերթուածներէն հատուածներ, զորս սիրողաբար և երկիւղածօրէն գոց ըրած է։

— Ի՞նչպէս է, այժմ, Պարսիկ գրականութեան վիճակը։

— Անցքի զարկող մեծ բանաստեղծ չկայ, բայց երկրորդական բանաստեղծներ շատ են։

Այս տեսակցութեան առիթով շատ կ'ուզէի մեր ընթերցողներուն ներկայացնել Սաատիի քերթուածներէն պզտիկ գոհար մը՝ Անջիւ-ի Նըֆիլը զոր Մասեհեանց խան թարգմանած էր ատենօք, Հայ լեզուի, և զոր հրատարակեց առանձին հանդէս մը։ Դժբաղդաբար փափաքս պիտի մնայ անիրագործելի, որովհետեւ քերթուածը ձեռքիս տակ չունիմ այս վայրկեանիս։

Մէկ ու կէս ժամուան խօսակցութենէ յետոյ, կէս օրը մօտ էր, երբ հրաժեշտ առի Յովհաննէս Խան Մասեհեանցէ։ Ինքը թերեւս չկարծեց նոյն իսկ՝ թէ հակառակ իր կամքին՝ ինծի հայթայթած էր ընթերցողներուս համար պէտք եղածին չափ նիւթ։ Եթէ կրցէ՛ք յօդուածս իր ձեռքին տակ իյնայ, շնորհ մը միայն պիտի խնդրեմ իրմէ. ներողամիտ ըլլալ այն ձախաւեր ու հայկական լեզուին մասին որով գրի առի տպաւորութիւններս։ Իր վրայ պէտք էր խօսիլ նուազ ամփոփ ու աւելի մեծաշուք լեզուով մը։

Բարիզ Տ.

ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ

ՍԻՒՎԷՆ (ԻՍԼԻՄԵԱՅ)

Սիւվէն կը գտնուի Պալքանեան լեռներու ստորոտը (Սթարա-Բլանինա) և երեք կողմէն շրջապատուած է բարձր բլուրներով՝ Զաթոյ, Բոյա և Պարմուք-Պայըրը. միայն արեւելեան կողմը կը գտնուին ընդարձակ դաշտավայրեր։

Սիւվէն կը պարունակէ գրեթէ 4000 տուն և 25 30 հազար բնակիչ, որոնց մեծամասնութիւնը Պուլկար է. յետոյ կուգան թուով առաւելութեամբ Իսլամները, Հրեաները կը գտնուին նաեւ Գնչու և Յոյն (շատ քիչ)։

Սելվէն գեա երկաթուղի չունի, Խարբերդէն 40 քիլոմեթր, Նոր Զաքարեէն 30, Խուրպուլէն 27, Բէրմէնլեէն 18 քիլոմեթր հեռաւորութիւն ունի։ Բերմէնլիք կը գտնուի երկաթուղւոյ կայարան մը, ուրկէ կառքերով կը համբորդեն դէպի Սելվէն։

Քաղաքը բաժնուած է երեք մասերու. Սելվէն, Գառը-գիւղ (Քուլցուլուբ) և Ննքէ-գիւղ, որոնք իրարմէ գետակներով բաժնուած են. ամառը գրեթէ բոլորովին կը ցամքին, գարնան և աշնան կը յորդին։ Բուն քաղաքն է Սելվէն, ուր կը գտնուին կառավարական պաշտօնատունները և գոտորանները։

Սելվէնի շրջակաները կան ընդարձակ քարատաններ, ուր կը գտնուին շինութեան ամէն տեսակ քարեր։ Սելվէնի արեւմտեան կողմը՝ 10 քիլոմեթր հեռաւորութեամբ կը գտնուին հանքային ջերմուկներ (ծծումբի և պղպջակ խառն), որ յօդացաւի համար յանձնարարելի են և ամէն տարի արտասահմանէն բազմաթիւ հիւանդներ կուգան։ Անցեալ տարի ջերմուկներու շէնքերը ի հիմանց քանդուեցան տեղական կառավարութեան կողմանէ և հիմնին տեղ նոր, փառաւոր շէնքեր կառուցուեցան։

Սելվէն ասկէ առաջ կուսակալանիստ քաղաք էր, բայց ներկայ նախարարութեան օրով խնայողութեան համար գաւառի վերածուեցաւ։ Սելվէնի արտածութիւններն են՝ արմտիք, բանջարեղէններ, մրգեղէններ, ծխախոտ, պանիր են. ևն.։ Նշանաւոր են քաղաքիս այգիները, որոնց խաղողէն մեծ քանակութեամբ պատւական գինի կ'արտադրուի։ Սելվէն իրաւամբ կոչուած է Արեւելեան Ռումէլիի Մանչէսթերը, զի ունի 15 գործարաններ, որոնք կը գործեն չուխա, ալա և հագուստի համար այլ և այլ կերպասներ։ Քաղաքէն 5 6 ժամ հեռաւորութեամբ կը գտնուին վառելու և շինութեան փայտի անտառներ։ Ամէն տարի Ֆլորիեւէն արտահանի երեքօրեայ մեծ տօնավաճառ կ'ըլլայ, ուր կուգան Պուլկարիոյ ամէն քաղաքներէն և Ադրիանուպոլիսէն։

Հայերը կը բովկանան 60 70 տունէ, որոնք գաղթած են շատ հին ատեններէ։ Քաղաքիս Հայ գաղթականութեան ծագման մասին շատ հետաքրքրուեցանք, բայց դժուարաւոր ո և է մի յիշատակարան չկարողացանք ձեռք անցընել։ Ունին կոկիկ եկեղեցի մը Ս. Սաքսաննոսի անուան նուիրուած, զոր կառուցած է Նիգոկիոսի Պօղոս Մուտաֆեանեան։ Տաճարի դրան վրայ կայ հետեւեալ արձանագրութիւնը. «Սուրբ Սաքսաննոս եկեղեցիս Իւլեմայի օծաւ ի Տ.Մեսրոպ եպիսկոպոսէ Անդրիանու, արդեամբք և ջանիւք Թօրոսիկի մէհ. Պօղոս աղայի 1830։» Եկեղեցին կը պաշտօնավարէ Նոլընեան քարոզիչ քահանայ մը, Վարդինակ քհյ. Տ. Մինասեան, որ բազում տարիներ երաժշտա-ուսուցչի պաշտօն վարած է։ Տէր հայրը ձեռնադրուելէ ի վեր իբր հոգեւոր հովիւ անձնուիրաբար կ'աշխատի, և հարկ եղածին պէս կը խնամէ իր հօտը։

Վարժարանը, Ս. Լուսաւորչի անուան ձօնեալ, կը գտնուի եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ. շէնքը մէտյարկ է։ Երկսեռ ուսանողները մէտսին կ'ուսանին. անցեալ դպրոցական տարեշրջանին թիւը 63 էր։ Վարժարանին անօրէնութիւնը յանձնուած է Կեդր. վարժարանի նախկին աշակերտի մը, որ հինգ տարիէ վեր կը վարէ իր պաշտօնը խղճմտութեամբ և օրինաւորութեամբ։ Այս տարի վերջնականապէս տրուած էր իր հրաժարականը, բայց ազգային պաշտօնական մարմնոյ կողմանէ չընդունուեցաւ, և նոր տարեշրջանի համար պաշտօնի կոչուած է։

Զմանանք ըսել թէ Հայերը ամենքն ալ արհեստաւոր կամ խանութպաններ են և մանիֆաթուրայի առեւտուրի մէջ մեծ տեղ կը գրաւեն։

Սելվէն ԳԵՂԱՄ

ՀԱՅ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ

Ինչպէս յայտնի է, ասկէ մէկուկէս տարի առաջ Հայ-հռոմէականաց կ. Պատրիարք Տ. Պօղոս Ս. Էմմանուէլեանի և Սինօդին որոշմամբ եպիսկոպոսութեան աստիճանին բարձրացած էին Գաղատիոյ, Ադանայի, Մարաշի և Կեսարիոյ առաջնորդ ընտրուած Ղազարոսեան Յովհաննէս, Սապաղեան Պօղոս, Մուրատեան Յովհաննէս և Սիւլեան Մատթէոս Վ.ները, բայց անոնց եպիսկոպոսութիւնը զանազան պատճառներով ցարդ չէր վաւերացուած Հռոմէն. կը լսուի թէ Տ. Պօղոս Ս. Էմմանուէլեանի վերջերս ըրած դիմումին վրայ օգոստ. 27ին (Ն. Տ.) այդ եպիսկոպոսական առաքինանները վաւերացուեր են Վատիկանի կողմէ, և այս որոշումը Բրօբականտայի Ժողովին նախագահ կարդինալ Լէտախովսքիի կողմէ օգոստ. 29 Թուակիր մասնաւոր գրութեամբ մը ծանուցուեր է Հայ-հռոմէականաց կ. Պատրիարքին։

—Կ'իմանանք թէ Կեսարիոյ առաջնորդ Տ. Մատթէոս եպիսկ. Սիւլեան ի մօտոյ կ.Պոլիս պիտի գայ։

—Զմմառի վանքին ժամաւոր և քաղ պատուակալ Հայկազեան Անդրէասեան Անդրէաս Գերապայծառ կ. Պոլիս եկաւ անցեալ օր։

—Բերայի Ս. Յովհան Ոսկեբերան եկեղեցւոյ պաշտօնէութիւնը կը ծանուցանէ թէ, Վենետկոյ Մխիթարեան Միաբանութեան հաստատութեան երկհարիւրամեակին լրման առթիւ, ըստ փափաքանաց նոյն Միաբանութեան վարժարանաց նախկին աշակերտաց, ի նշան երախտագիտութեան առ Մեծ Հիմնադիրն Աբբահայր, կ.-Պատրիարք Տ. Պօղոս Ս. Էմմանուէլեան Հանգիստաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ նոյն եկեղեցին, յառաջիկայ կիրակի օգոստ. 26/8 սեպտ. ի ժամ 3 (Ը. Թ.)։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԵՐՐԵԱԿ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ.—Գերմանական Տէօյչ Րէվիւ կը հրատարակէ Իտալացի իրազեկ դիւանագէտի մը մէկ յօդուածը, որուն մէջ կը յայտարարուի թէ Իտալիա չպիտի նորոգէ Երրեակ Դաշնակցութիւնը, եթէ նպաստաւոր առեւտրական դաշնագիր մը ձեռք չձգէ։ Արդէն 1892ին ալ Գ. Տի Րիւտինի չպիտի նորոգեր նոյն դաշնակցութիւնը, եթէ առեւտրական փոխարինութիւններ ձեռք չձգեր։ Նոյն յօդուածին մէջ մինչեւ հիմայ անծանօթ տեղեկութիւններ կը տրուին այն ատեն Երրեակ Դաշնակցութեան նորոգուելէն առաջ կատարուած բանակցութեանց մասին, որոնցմէ կ'երեւի թէ մեծ Ֆոնթեր է որ նոյն դաշնակցութիւնը նորոգելու գործը ջուրը ձգած, Աւստրիոյ կառավարութեան մէկ քանի զիջումներ ընելը մերժելուն համար։ Աւստրիա հարկ եղած զիջումը ըրաւ, կ'ըսէ Իտալացի դիւանագէտը, և Երրեակ Դաշնակցութիւնը կորսնցնելով իր քաղաքական հանգամանքը, առեւտրական դաշնակցութիւն մը եղաւ. որովհետեւ Ֆրանսայի հետ յառաջ եկած լաւ յարաբերութիւնները չնչեցին երրեակ դաշնակցութեան ունեցած քաղաքական կարեւորութիւնը։ Այժմ Իտալիոյ հանրային կարծիքը հակառակ է Երրեակ Դաշնակցութեան, որ պիտի լուծուի, եթէ առեւտրական մեծ առաւելութիւններ չընծայուին Իտալիոյ։

ՌՈՒՍԻԱՅԻ, ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ՍՊԱՆԻՈՅ մէջեւ Երրեակ Դաշնակցութիւն մը կազմելու գաղափարը հետզհետէ կը տարածուի Սպանիոյ մէջ։ Սպանիական թերթերը շատ բուռնակ այդ մասին վրայ կը խօսին։ Պահպանողական թերթերը այժ կուտան, իրենց պետին Գ. Սիլվէլայի հայեացքներուն, որոնք կը ձգտին համաձայնութեան մը գալ Ֆրանսայի հետ։ Սոցիալիստական և քաղաքական շրջանակներու մէջ տիրող կարծիքը այն է թէ Սպանիոյ վարչապետ Գ. Սակաստա և արտաքին գործերու նախարարը չեն ուզեր ոչ և է պաշտօնական հերքում տալ այս մասին տարածուած զրոյցներուն, որովհետեւ այդ երկուքն ալ երբ այս տարի պաշտօնի կոչուեցան, տեսան որ Սիլվէլայի պաշտօնի գլուխ գտնուած ատեն լաւ պատրաստած էր մերձեցումը, որ մը Սպանիան ալ Երրեակ Դաշնակցութեան մէջ մտցնելու համար, մինչեւնոյն ատեն բարեկամ մնալով Անգլիոյ։ Իրազեկներ կ'ըսեն թէ Սպանիա անոր համար տրամադիր է Ֆրանսայի մերձենալու, որովհետեւ ինքն ալ Ռուսիոյ չափ պէտք ունի ֆրանսական ոսկիներուն, և միւս կողմէ, կը վախնայ որ օր մը ֆրանսական բանակները Սպանիայէն անցնելով Մարոք կը մտնեն անորքէ, քանի որ բան մը չի կրնար ընել անոնց դէմ։

ՌՈՒՍԻԱ ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ իր հպատակները։ Բեդերսպուրկէն կը գրեն թէ կառավարութիւնը հրահանգ տուեր է որ ասկէ վերջը Ռուսիոյ նաւահանգիստներն համար պէտք եղած բոլոր նիւթերը ան- մէյտն ռուսական գործարաններէ հայթայթուին։ Նախնական նիւթերը և ուրիշ ամէն բաները ռուսական պիտի ըլլան։ Օտար ապրանքներէ, գործարաններէ շինուած բան չպիտի գնուի, ոչ ալ ո և է պայմանագիր պիտի կնքուի անոնց հետ, շոգենաւներու համար պէտք եղած գործիքներու, նիւթերուն են. համար։

ՄԱՆԻԼԱՅԷՆ հասած լուրեր կ'ըսեն թէ Ամերիկայի մասնագէտներ քննութիւն կը կատարեն Սուլու ծովին մէջ, հոն զինարան մը, նաւային աւազաններ և նաւարաններ հաստատելու համար։ Ասոնք մեծ օգուտ պիտի ունենան Փիլիպպեաններու Ամերիկեան նորմերին համար։ Հաստատուած է թէ այդ ծովը ամէն յարմարութիւն ունի այսպիսի նաւատակի մը համար, այնպէս որ կրնայ նոյն իսկ իբրեւ ածուխի կայան ծառայել։ Այս միջոցին միայն Քավիդեիէ աղէւ և Մանիլայի մէջ միայն նաւային աւազան մը կայ, որ շատ խեղճ բան մըն է։

ՎԵՆԵՑՈՒԷԼԼԱՅԻ ԵՒ ՔՈԼՈՄՊԻԱՅԻ քաղաքական ներքին կացութիւնը շատ ծանր կը նկատուի իրազեկ շրջանակներու մէջ։ Թէեւ պաշտօնապէս պատերազմ չէ հրատարակուած, բայց երկու երկիրները պատերազմական վիճակի մէջ կը գտնուին իրարու։ Ինչպէս արդէն գրեցինք, 2000 լաւ մարզուած զինուորներ Վենեցուէլլայէն մտեր են։ Ասոնց նպատակն է պաշտօնանկ ընել Քաստրօ նախագահը։ Քոլոմպիական զօրքեր գրկուած են Վենեցուէլլայի և Էքուադորի սահմանագլուխները։ Բոլոր հեռագիրներն ալ կը հաստատեն թէ Քոլոմպիա ծանր կացութեան ենթարկուած է։ Քոլոմպիացի ապստամբները օգնութիւն կը գտնեն դրացի հանրապետութիւններէն, բան մը որ շատ կը նեղէ Քոլոմպիոյ կառավարութիւնը։ Մեծ հակառակորդութիւն կը տեսնուի, որուն կ'ակնկալուի պիտի մասնակցին կուսակցութիւններու գիրակցութիւնը և կեդր. Ամերիկայի հանրապետութիւններուն ամբողջութիւնը։ Քոլոմպիա գտնուող օտար գեսպան մը կարծիքն յայտարարէ թէ եթէ պատերազմականները յաջողին հարկ եղած զէնքերը հայթայթել, Քոլոմպիոյ կառավարութիւնը քանի չորս ժամէն կը տապալի։ Վենեցուէլլայի կացութիւնն ալ կարծուածէն աւելի ծանր է։ Ապստամբները յաղթող դիրքի մէջ են։ Սան Սալվատորի ապստամբները Նիքարակուայի պաշտօնականներուն միանալով յայտարարեր են թէ պիտի վերահաստատեն կեդր. Ամերիկայի մեծ Հանրապետութիւնը, որ լուծուեցաւ 1840ին։

ՋՈՒՆ ԻՇԽԱՆԸ, որուն Պերլին հասնիլը գրած էինք երէկ, առջի օր ընդունելութեան վիլհելմ կայսեր կողմէ, և անոր յանձնեց Չինու կայսեր մէկ նամակը։ Չինու կայսրը այս նամակով կը յայտարարէ թէ խորապէս կը ցաւի Բէքինի գերմանական դեսպան Պարոն Քէթլէլէրի սպանութեան համար, և թէ ինքզինքը պատասխանատու կը զգայ, առաջքը առած չըլլալուն համար։ Կայսրը շնորհակալութիւն կը յայտնէ Վիլհէլմ Բ.ի, Գերմանիոյ պահանջները չափաւորած ըլլալուն համար։ Նաեւ յոյս կը յայտնէ թէ ասկէ վերջը երկու տէրութիւններու յարաբերութիւնները աւելի մտերմական պիտի ըլլան։ Վիլհէլմ Բ., որ շրջապատուած էր իշխաններէ, նախարարներէ և զօրավարներէ, յայտարարեց թէ կ'ուզէ հաւատալ որ Չինու կայսրը անձամբ անմեղ է Պարոն Քէթլէլէրի սպանութեան գործին մէջ։ Գերմանիոյ կայսրը ըսաւ նաեւ թէ կարելի չէ այդ զորչելը ոճիրը քաւել, Չուն իշխանին ներողութեամբ պատասխանատուութիւն մը գրկելով, և թէ երբ Չինաստանի կայսրը պատգամին համաձայն վարուի, Գերմանիոյ և Չինաստանի յարաբերութիւնները բարեկամական պիտի ըլլան, ինչպէս էին առաջ։ Ընդունելութենէն ետքը Չուն իշխանը աչքէ անցուց այն զօրամասը, որ զինուորական պատիւները կ'ընծայէր իրեն, և յետոյ իր բնակարանը դարձաւ։ Վիլհէլմ Բ. կէս օրին փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Չինացի իշխանին։

ՀՌՈՄԷՆ ՊԵՐԼԻՆ պերճանքի յատուկ կառախումբ մը հաստատելու ծրագիր մը պատրաստուեր է։ Այս մասին համաձայնութիւն գոյացած է արդէն կարգ մը երկաթուղիի ընկերութիւններու միջեւ։ Այս կառուղին խիստ արագընթաց պիտի ըլլայ, այնպէս որ 36 ժամէն պիտի կարէ Հռոմէն Պերլին եղած հեռաւորութիւնը (1988 քիլոմեթր)։

ԲԱՄՊԱԿԻ բերքը առ հասարակ լաւ է այս տարի։ Ամերիկայի բամպակ արտադրող կեդրոններէն հասած լուրերը յուսալից են։ Գիները նորէն իջկան առջի օրը։

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1901 1319 1901

84. Լս.

Օգ	ՕԳՈՍՏՈՍ	Ժմկէ-Եմնի	Սեպտ.
24	ՈՒՐԲԱԹ Պահք.	23	6
Լեւոյ 5.36			Լեւոյ 5.30

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.—1862 օգոստ. 24ին կը մեռնի Յովսէփ Էֆէնտիեանց, որ 60 հազար րուբլի կտակած է Թիֆլիզի Ներսէսեան վարժարանին։

—1865 օգոստ. 24ին Պորտուգալի մէջ կը վախճանի Մաղաքեան Տ. Սաքսաննոս արքեպս. առաջնորդ Նիկոմիդիոյ և Վանատեայ Արմաշու վանքին, ուր ապարան հաստատած է, և Պատրիարքական տեղապահ եղած է, 1861էն մինչեւ 1863։ Ծնած էր 1801ին։

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ առաւօտ ջերմաչափին աստիճանն էր

Կ. Պոլիս	23	Պերլին	24	Պետերսպուրկ	13
Լոնտոն	7	Փարիզ	11	Վիեննա	16
Սոֆիա	20	Աթէնք	23	Թիֆլիս	—
[illegible]	—	Զմիւռնիա	—	Նիւ-Եորք	20

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՏԻՐԵՎԱՆԻ Ս. Սարգիս վանքի առաջնորդ Ներսէս Վ. Ալեքեան, որուն՝ կղերականութենէ իր կամքով հրաժարիլը գրած էինք արդէն յարակից պարագաներով, այս անգամ Ս.Պատրիարքին դիմած է մասնաւոր գրով մը, և իր հրաժարականը տրուած է կղերականութենէ, Այդ գրին մէջ Ներսէս Վ. եկեղեցական դասէն հրաժարելուն իբր շարժառիթ մէջ բերած է իր բնութեան չկրնալ յարմարիլը, ինչպէս նաեւ Կեսարիոյ առաջնորդ Տ. Տրդատ եպս.ի և կարգ մը ուրիշներու անձնական հալածանքները։ Այս պատճառաւ խնդրած է Պատրիարքէն, որ կրօնականութենէ հրաժարմանը մասին հարկ եղած անօրէնութիւնը ըլլալէ վերջ, իր աշխարհականութեան մէջէն հրաման տրուի Տրդատ եպսկ.ի, որ իր պաշտօնը Հայ Եկեղեցւոյ օրինաց համաձայն կատարուելու մասին ունէ տարակուսութիւն չընէ, որովհետեւ ինք՝ Ներսէս Վ. կը սիրէ իր եկեղեցին, և կը փափաքի Հայ Եկեղեցւոյ զաւակ մնալ։ Կեսարիոյ առաջնորդ Տրդատ եպս. Պոլսեան ալ յատուկ նամակով մը Ներսէս Վ.ի ամբողջ կենսագրականը ըրած է ձեռնաստակի, անոր աշխարհականութենէն մինչեւ հիմայ։ Մասնաւորապէս շեշտած է անոր չուսեալ ու ցոփ կեանքը, նոյնիսկ եկեղեցական սքեմին տակ, և Պատրիարքարանի անօրէնութեան Թողլով խնդիրը, աւելցուցած է որ լաւ կ'ըլլայ եթէ ընդունուի անոր հրաժարականը, ի սէր Եկեղեցւոյ և ի պատիւ եկեղեցականութեան։

ԿԱՐԳԱԼՈՅԾ Աթանաս անուն անձը, երբեմն քհ., Աթէնքի մէջ հայ քահանայի սքեմով խոնուկ բազած և ժամագործութեամբ զբաղած ըլլալով, Աթէնքի հայ մարդամ հոգաբարձութիւնը ստիպուեր է ոստիկանութեան միջոցաւ անոր եկեղեցական զգեստները հանել տալ։ Աթանաս այժմ իբր պարզ աշխարհական մը կը պտըտի Աթէնքի մէջ։

ՏԻԱՐԳԵՔԻՐԻ որբանոցի սաներէն 12 տարեկան Մկրտիչ Պօյաճեան ծանօտանկը բանուելով, հակառակ ի գործ դրուած ջանքերուն, մեռեր է։

ՄԽԻԹԱՐ Աբբայի 200 ամեայ յոբելեանի մասնակցելու համար Լիոնոնի և Բարիզի հայ գաղթականութիւններուն կողմէ Վենետիկ պիտի երթան եղեր Հ. Սուքիաս Վ. Պարոնեան, իսկ Մանչէսդըրի գաղութականութեան կողմէ՝ Թորոս քհ. Զուգասյեցի։ Մանչէսթըրի գաղթականութիւնը 50 Անգլ. ոսկի նուիրեր է Մխիթար Աբբայի մահարձանին համար։

Ս. Հայրապետեան կողմէ Մխիթարեանց Ցորեկեանի հանդէսին ներկայ պիտի գտնուի Սեւաստիոյ Հայոց Հովհաննէս Հովիւ Տ. Գէորգ եպիսկ. Իւթիւճեան՝ մասնաւոր կոնդակով մը։ Տ. Գէորգ եպիսկ. համբայ ելած ըլլալու է արդէն Մարսիլիայէն, ուր կը գտնուէր անցեալ երկուշաբթի օրը։

ԲԱՐԻԶԻ Հայոց եկեղեցւոյ հողը գնուած լմնցած է, ինչպէս գրածինք խոկ շինութիւնը յառաջիկայ գարնան պիտի սկսուի. ճարտարապետը կամ հայ ատաղձագործները պիտի ըլլան աշխարհածանօթ Բարիզի Օրէրայէն ճարտարապետին որդին, նախճարտարապետ Գ. Կառնիէ և արեւելեան ճարտարապետութեան ծանօթ անուանի Սաֆոն Պէգերճեան որուն մէկ գրութիւնը հրատարակեցինք վերջերս։ Այժմ եկեղեցւոյ յատակագծին վրայ խորհրդակցութիւններ կ'ըլլուին Բարիզի գաղթականութիւնը գոհ է որ բուն խոկ հայկական եկեղեցի մը պիտի ունենայ և ոչ թէ Մանչէսթըրինին նման բան մը։

ԴԱՍԸՄ ՓԱՇԱՅԷՆ Թուղթի մը Պատրիարքարանի ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ Թաղային գործերու անկերպարան վիճակին վրայ։ Թաղական Խորհուրդը կազմալուծուած է, և երկու հոգի միայն ատենապետ և գանձապետ պաշտօնի վրայ մնացած են։ Թաղեցիները հանրագրութեամբ մը Թէեւ քուէարկութեան հրահանգ խնդրած են Պատրիարքարանէն, բայց այդ հրահանգը չէ եկած։ Միւս կողմէ ատենապետը Թաղեցիին այս ընթացքը իրեն մասին Թշնամանք մը համարելով, սաստիկ զայրացած՝ հանրագրութիւնը ստորագրողները նախատական մակդիրներով կը մկրտէ, և կը յամառի մնալ միշտ Թաղական Խորհուրդի ատենապետութեան մէջ, իր այս ընթացքովը գոհացնելով իր Թաղական աղայի փառասիրութիւնը, բայց միւս կողմէ մեծ գժտութեան պատճառ ըլլալով այդ աղուոր Թաղին մէջ։ Լաւ կ'ըլլայ կարծենք, Թաղեցիներու փափաքին համաձայն նոր ընտրութեան հրահանգ ղրկել այդ Թաղը. միանգամ ընդ միշտ վերջ տրուելու համար Թաղային անհամաձայնութեանց։

ՌՈՒՍՃՈՒՔԷՆ 115 Փրանք ղրկուեր է Պատրիարքարան, Պէրպէրեանի Ցորեկեանին համար։

ՊԱՖՐԱՅԻ Հայոց եկեղեցիին բակը գտնուող մանչերու վարժարանին վերաշին կառուցումը արտօնուեր է հոյս. Իրատէ մը, որ հաղորդուած է Դատական գործոց և Կրթական նախարարութիւններուն։

ԱԴՐ. ՊՈԼԻՍԷՆ գրուած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ նոյն քաղաքի Ս. Կարապետ Թաղին վարժարանը և եկեղեցին բարւոք և պայծառ վիճակի մը մէջ կը գտնուին շնորհիւ անխոնջ ջանից նոյն տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդին, որուն ատենապետ կը գտնուի Հայկ էֆ. Գնդլեան։ Թաղային անտունը հոգաբարձու ասկի պարագի տակ կը գտնուէր յառաջ կառավարութեան հետեւանօք։ Այսօր նոյն պարագին վճռական միջոցները խորհուեր են արդէն։ Ասկէ զատ Թաղային Թորգոմեան վարժարանին բարւոքման կանոնաւորման համար հոգաբարձութիւն մը կազմուեր է Յովհ. Մասոյեան, Արամ Սապրիեան, Տերոն Զաքարեան և Մկրտիչ Պօղոսեան էֆ.ներէն, անկարող ուսուցիչները անմիջապէս համբուեր, և անոնց տեղ նոր և կարող ուսուցիչներ բերուեր են։ Տարիէ մը ի վեր է որ վարժարանը բարւոք ուղղութիւն մը առեր է, համաձայն կազմական կանոնագրի տրամադրութեան։ Գոհունակութեամբ կ'արձանագրենք այս տողերը, որովհետեւ հաւատացեալ է որ մասնաւորապէս գաւառական քաղաքներու մէջ դպրոցին շուրջը կուսակցութիւններ չկազմուին և առանց հետեւանօք կրթական գործը չխանգարուի։

ԱՐՄԱՇԷՆ կը գրեն մեզի թէ անցեալ կիրակի օրը, ժամը ութին միջոցները փոխվանահայր և դպրեվանքի վերատեսուչ Տ. Եղիշէ եպս. Դուրեան՝ իր կուրծքը կոխելով Գ. կարգի Մեճիտիէ պատուանշանը, և ընկերակցութեամբ Ներսէս Մամբրէ, Աղան Մ. Վ.ներու, Խոսկոյի քարոզիչ Արսէն, ինչպէս նաեւ Յովհ. Մ. Վ.ները, Ղեւոնդ և Խորէն քհ. հայրերու, դպրեվանքի բժիշկ Տքթ. Աթանաս էֆ. և Թուրքերէն լեզուի ուսուցիչ Թագագեան Սաքսան էֆ.ի. տեղական կառավարութեան ապարանքը գացեր. և Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան առթիւ իր շնորհաւորութիւնները և հաւատարմական ըղձացումները յայտներ է Միւտիր Օսման էֆ.ի. Հանդիսաւոր կերպով եղած այս շնորհաւորական արարողութեանց միջոցին Վեհ. Սուլթանին արեւշատութեան համար աղօթքներ եղեր են, և ի վերջոյ Սաքսան էֆ. Թագագեան, ի դիմաց Արմաշու վանուց միաբանութեան և դպրեվանուց աշակերտութեան, երախտագիտական ուղերձ մը կարդացեր և Վեհ. Սուլթանին կեանքը համար բարեմաղթութիւններ ըրեր է, որոնք ծափահարութեամբ ողջունուեր են։

ՄԵՆԷՄԵՆԷՆ մեզի կը գրեն թէ անցեալ կիրակի օրը Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին առթիւ, տեղւոյն Արժանեան նախակրթարանի սաները՝ առաջնորդութեամբ իրենց ուսուցիչ Գ. Սարգիս Թոշեանի՝ կառավարական ապարանքը երթալով ներկայ գտնուեր են ընդունելութեանց։ Այս առթիւ բանախօսութիւններ արտասանելով, Հայ ժողովրդեան հաւատարմական զգացումները արտայայտուեր են։ Նոյն օրը երկու ժամ վերջը տեղի ունեցեր է Մէնէմէնի մասիկ Բարանկա Օվայի մէջ արքունի զօրանոցի հիմնարկէքը։ Այս առթիւ ալ Ազգ. վարժարանի ուսուցիչներէն մին բանախօսութիւն մը արտասանելով, բարեմաղթութիւններ ըրեր է Վեհ. Սուլթանին արեւշատութեանը համար։

ԲԱՐԵՍԷՐ ԿՆՈՋ ՄԸ մահուան լուրը կուգայ Արսլանպէկէն։ Այրի տիկին Մարիամ Մ. Տ. Կարապետեան չարաթ գիշեր կնքեր է իր մահկանացուն, 72 տարեկան հասակին մէջ։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուեր է կիրակի օրը, նախագահութեամբ Մկրտիչ քահանայ Ազարեանի, որ Վիճակին առաջնորդ Տ. Սաքսաննոս Սըրբազանի կողմէ ղրկուած էր իբրեւ ներկայացուցիչ։ Դամբանականը խօսեր է Մկըրտիչ քահ. Նոյնպէսեան։ Խուռն բազմութիւն մը մինչեւ գերեզման ընկերացեր է գագաղին։ Հանգուցեալը, որ իր բարեսիրութեան չափ ալ կրթասէր կին մը և ընտանեաց մայր մըն էր, առաջ տարիէ ի վեր ընկճուած էր իր ամուսնին մահուան հետեւանքով։ Ասկէ զատ տարիէ մը ի վեր առաջնոյն հիւանդութեան մը ենթարկուած էր, որ փութացուց իր մահը։ Կը թողու մանչ զաւակ մը, Կարապետ էֆ. Տ. Կարապետեան։

ԱԶԴ

Աղէքսարէն, Կեչմէէն, Էշմէէն, Կէշմէ Օրթաքիւղէն և շրջականերէն «Սուրհանդակ»ի բաժանորդ գրուիլ փափաքողները պէտք է դիմեն Նիկոմիդիոյ մեր գործակալ Աբրահամ էֆ. Կաւուճեանի։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

5 Սեպտեմբեր 1901

Ֆրանսական 3% փոխառութ.	101 92
Րէնթ	312
Թունուզիա	94 72
Երկաթուղի	103.
Պանք Օթթոման	525.
Թրանսվալ	83 50

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(այս առաւօտեան)

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Ուլույի Ա. աստիճան Մէհմէտ Շէրիֆ պէյի։

Միւթէմայիզի աստիճան՝ Երկրագործական նախարարութեան հաշուակալութեան դիւանի օգնական արձանագրիչ Թէվֆիք, և ընդհ. մայր-առևտրի պաշտօնեայ Հաքքի էֆ.ներու։

Սանիյէի աստիճան՝ նոյն [պաշտօնատան] արկղակալ Ֆախրի էֆ.ի։

ՊԱՇՏՕՆ.— Մալաթիա գաւառակի (Մամուրէթիւլ Ազիզ) գայմագամ անուանուեցաւ Հովայի գայմագամ Մէհմէտ Ալի պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Ականակուռ Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Հնագիտաց և Թղթատարութեան վերատեսուչ Հիւսէյին Հասիպ էֆ.ի։

Բ. Շէֆաքաթ՝ կայս. պալատան ոսկերչապետ Հարօնանի (?) էֆ.ի տիկնոջ։

Գ. ՊՕԼ ՍԹԷՖԱՆՈՎԻՉԻ ՄԱՀԸ.— Երեկ կէս օրէն առաջ ժամը 2ին (Ր. Ե.) մեռաւ Յոյն բարերար Գ. Պօլ Սթէֆանովիչ Մոտայի իր ամառանոցին մէջ։ Մէկ քանի օրէ ի վեր արդէն ամէն ոք կը սպասէր այս տխուր լուրին, որովհետև հիւանդին վիճակը, թէև պահ մը լաւ ըլլալէ ետքը, յանկարծ նորէն ծանրացած էր։ Գ. Սթէֆանովիչ իր բարեգործութիւններով ամէնուն ծանօթ ըլլալով կարծէ մէկ քանի [illegible] ալ իր հիւանդութեան մասին։ Հիւանդը ասկէ առաջ չորեքշաբթի օր մը քաղաքը եկած էր իր բարեկամներէն մէկուն մեկնելուն ներկայ գտնուելու համար։ Այն առթիւ արդէն յայտնի էր որ ներքին հիւանդութենէ մը կը տառապէր։ Երեք օր առաջ անկողին ինկաւ։ Բժշկական խորհրդակցութենէ մը ետքը, որուն մասնակցեցան Տոքթ. Բամպուրօղլու, Տընի, Անթիմօս և Լօյթուեյոլ (?), հիւանդութեան ինչ ըլլալը հաստատուեցաւ։ Գ. Սթէֆանովիչ երիկամունքի բորբոքումէ կը տառապէր։ Անմիջապէս լուր տրուեցաւ Բարիզի են նշանաւոր վիրաբոյժներէն մէկուն Տքթ. Ալպարանի փութով մայրաքաղաքս գալ, հիւանդը գործածելու (?) համար։ Կ'ըսուի թէ Տքթ. Ալպարան այդ բանին համար 50,000 ֆր. առաջարկած է։ Իր հասնելէն առաջ կատարուեցաւ վիրաբուժական գործողութիւն մը, որ լաւ յոյսեր ներշնչեց պահ մը։ Սակայն հազիւ 2 օր անցած տխուր [illegible] երեւան ելաւ և Տքթ. Ալպարան Պոլիս հասնելով յայտարարեց թէ անկարելի էր հիւանդին բժշկութիւնը։ Իր կեանքին համար գրեթէ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ աղօթքներ կատարուած էին, սակայն ի զուր։

—Ցանկալ Պատրիարքը, ինչպէս գրեցինք աւելի օրը, շոգեմակոյկով Մոտա երթալով այցելեց Գ. Սթէֆանովիչի։ Մահամերձը կրցաւ ճանչնալ զինքը, և Պատրիարքը հարցուց թէ ունէ՞ր հրահանգ մը տալիք։ Հիւանդը ժխտական պատասխան մը տուաւ։ Պատրիարքը մեկնած ատեն կրկնեց իր հարցումը, որուն մահամերձը պատասխանեց, «Բան մը չունիմ ըսելիք, շնորհակալ եմ»։

— Հանգուցեալին հարստութիւնը 30 միլիոն ֆր.ի կը հասնի, ունի եղբայր մը Գ. Ժան Սթէֆանովիչ, որ Լոնտոն կը գտնուի և որուն հարստութիւնն ալ կը հաւասարի եղբօրը հարստութեան։ Գ. Ժան Թէեւ [illegible] հիւանդին [illegible], սակայն պատասխանած էր թէ իր զբաղմանց պատճառով չպիտի կրնայ Կ. Պոլիս գալ։ Կը կարծուի թէ հանգուցեալին կտակը Լոնտոնի թաղական հիւպատոսարանը թողուած է։ Գ. Սթէֆանովիչ ամուրի կեանք մը պահպանած էր, որովհետեւ ասկէ առաջ քանիցս պատասխանած էր այն հարցմանց, որոնք ժառանգներէն չէին պատրաստեր իրենց կտակները։

—Հանգուցեալը մեծ բարեգործութիւններ ըրած է իր պատկանած համայնքութեան։ Տարեկան 20000 ոսկիի մօտ գումար մը կը ծախսէր զանազան բարեսիրական նպատակներու համար։ Գ. Պօլ Սթէֆանովիչի մահը մեծ սիրութիւն պիտի պատճառէ մայրաքաղաքիս բարձր դասու ընտանիքներու մէջ, և կառավարել յուսահատութեան պիտի ենթարկէ իր բազմաթիւ պաշտպանեալները։ Իր մահը հեռագրաւ ծանուցուեցաւ ամէն կողմ։ Իր շոգեմակոյկը երէկ ժամը 8ին առանները քարափ մօտեցաւ, ուր ցամաք ելան մինչեւ վերջը հիւանդին անկողնին մօտ գտնուող բժիշկները։ Շոգեմակոյկը, ինչպէս նաև ուրիշ մէկ քանի Հելլենական նաւեր, ի նշան սուգի կէս դրօշակ պարզած էին։ Գ. Պօլ Սթէֆանովիչ թաղական հայտնած էր։ Ցուցաբերութեան օրը տակաւին որոշուած չէ։ Կը կարծուի թէ թաղման արարողութիւնը պիտի կատարուի հանգուցեալին եղբօր Լոնտոնէն մայրաքաղաքս հասնելէն ետքը։

—Գ. Պօլ Սթէֆանովիչ ծնած էր 1843ին Կ. Պոլսոյ մէջ, ուր հաստատուած էր իր հայրը Սանտի Սթէֆանովիչ-Շիլիզզի, ծնած ի Քիոս, որ իր աշխատութեան շնորհիւ մեծ անուն մը դրած էր։ Սանտի ամուսնացած էր Հելէն-Մաքրոյտաւ հետ և երեք զաւակ ունեցած էր Տէմիթիրիոս, Պօլ և Ժան։ Առաջինը մեռած էր բաւական տարի առաջ, երկրորդը երէկ մեռաւ, իսկ երրորդը այժմ Լոնտոն կը գտնուի։ Պօլ Սթէֆանովիչ իր ուսումը կատարելագործեց Աթէնքի, Բարիզի և Լոնտոնի մէջ։ 1886ին իր հօրը մահուընէն ետքը Պօլ իր հօր դրամատան անօրէնը եղաւ և այդ վայրկեանէն սկսաւ իր բարեգործութիւնը, 1894ին ինքն էր որ կ'առաջարկէր տալու Հէյպէլիի Աստուածաբանական վարժարանը։ Կ'ըսուի թէ Բերայի և Մոտայի իր ապարանքները Հելլենական կառավարութեան պիտի մնան, դեսպանատան տեղ ծառայելու համար։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ նորընծայ դեսպան մարքիզ Բարգոնար տը Մոլլատեինա (?) երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս հասաւ, ընկերակցութեամբ դեսպանատան հիւպատոս Պոլիտ (?) պէյի և դեսպանատան Ա. Թարգման Գ. Թանհիայի (?), որոնք մինչև Եարբըրնէ (?) ընդ առաջ գացած էին իրեն։ Սիրքէճիի կայարանին մէջ կը գտնուէին դեսպանատան և հիւպատոսարանի պաշտօնէութիւնը և բազմաթիւ Իտալացիներ։ Դեսպանը շոգեմակոյկով ուղղակի Թարապիայի ամառանոցին դեսպանատունը գնաց։

ՊՈՒՔՐԷՇԷՆ կը հեռագրեն թէ Սուլինայի մէջ Կ. Պոլսէն գացողներուն դէմ հաստատուած քարանթինան ջնջուեր է։

ՎԻԷՆՆԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ Խտիվը աւելի օր Բուտայէն հոն հասեր է, մայրաքաղաքս համբով Եգիպտոս վերադառնալու համար։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ Գ. Իսիկոնիսի առաջին գործարանը վերջերս հրոյ ճարակ եղեր է։ 6000 ոսկի վնաս կայ։

ՍԿԻՒՏԱՐ-ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ ջուրի ընկերութիւնը հրահանգ ստացած է դարմանել և մաքրել ալ Կեօքսուի մէջ գտնուած իր ջրամբարները։

ԹԻԱՆՈՏԻ ՌԷԺԻԻ (?) ընդհ. անօրէն Գ. Ռոմէէ և Հանր. Պարտուց վարչութեան իրաւաբան-խորհրդական կոմս Օսթրորոգ աւելի օր Բարիզ ուղևորեցան։

ՁԷՈՒՆՀԱՍ պաշտօնատունը նկատելով որ Մահսուսէի և Շիրքէթի շոգենաւերը կամուրջին մօտեցած ատեն համբարձներէն ոմանք շոգենաւերէն կամուրջին վրայ կը ցատկեն ժամ առաջ ցամաք ելլելու համար և այս կերպով երբեմն արկածներ կը պատահին, որոշած է 20 ղշ. տուգանք առնել այդպիսի անձերէ, ինչպէս արդէն կ'ընեն երկաթուղիի ընկերութիւնները։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.— Երեքշաբթի օրը ժանտախտի երկու մահացու դէպք պատահեցան Աղէքսանդրիոյ մէջ։

—Եգիպտական կառավարութիւնը ջնջած է Պոլսէն գացողներուն դէմ հաստատուած քարանթինան, զանոնք հսկողութեան տակ առնելը բաւ համարելով։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարար Զիւհտի փաշա ելմտական գործառնութիւնները կանոնաւորելու համար յանձնաժողով մը կազմած է որ պաշտօն ունի Ելմտական Գանձուն կողմէ եղած վճարումներն ու գանձումները հսկելու։ Այս յանձնաժողովին անդամներն են Մալիէի խորհրդական Զիյա պէյ, Ա. արկղակալ Խալիտ պէյ և ուրիշ մէկ քանի բարձրաստիճան պաշտօնատարներ։ Ուրիշ յանձնաժողով մըն ալ կազմուած է Մալիէի հաշուակալութեան կանոնաւորութեան հսկելու համար։ Նախարար Զիւհտի փաշա որոշած է Մալիէին մէջ երկու գիւտներ հաստատել Մակադուսաթ (?) և Մահսուսաթ անունով։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Բերայի Սպանէ[...] օթելին վարձակալը, երէկ առաւօտ, ոստիկանութեան իմաց տուաւ թէ անծանօթ մը վարձած սենեակէն տակաւին դուրս չէ ելած և սենեակէն ձայն ալ չհանուիր։ Ոստիկանները անմիջապէս հասնելով սենեակին դուռը զարկին, բայց ձայն չառնելով, դուռը բռնի բացին ու ներս մտան։ Մարդ մը անկողնոյն մէջ ընկողմանած էր, ալ ճակտին ատրճանակով մը զարկուած վերջ տուած էր իր կեանքին։ Հանգուցեալը խուզարկելով գրպաններէն գտնուեցան նամակներ, որոնց մէջ գրուած էր թէ չքաւորութենէ անձնասպան եղած է և ոչ ոք պէտք է պատասխանատու բռնել։ Հասկցուեցաւ թէ անձնասպանը Ալի Հայտար անուն 28 տարեկան երիտասարդ մըն է, քարտուղար զինուորական հանգստեան Թոշակի անօրէնութեան մէջ։ Վերջէն գտնուեցաւ ոսկի ժամացոյց մը ու շղթայ մը, զոյգ մը թեւի ոսկի կոճակ, ծխախոտի արծաթ տուփ մը, ոսկի մը և երեք մէճիտիէ։ Հայտար էֆ. տարիէ մը ի վեր ամուսնացած էր։

ԲՐՈՎԷՆՍ ՌԷԻՒՆԻ

Ինչպէս ընթերցողներուն յայտնի է, ասկէ առաջ քանիցս գժտութիւններ եղած էին Բրովէնս Ռէիւնիի Կ. Պոլսոյ գործակալ Արշակ Ունճեան անուն անձին կատարած տարօրինակ գործառնութեանց և անոր կողմէ գործուած անարգութեանց մասին։ Արշակ Ունճեան մեր թերթոյս գժտութիւններուն փոխանակ ուղղակի կերպով պատասխանելու, կարգ մը լրագրական ձախողակ հրատարակութիւններ ընելէ ետքը, ի լուր աշխարհի փողով և թմբուկով ծանուցած էր թէ դատ պիտի բանայ Թերթիս անօրէնութեան դէմ, որ այդ յայտնած էր Արշակ Ունճեանի բոլոր զրպարտութիւնները։ Բայց մեծ եղաւ զարմանքնիս և չկրցանք մեր խնդութիւնը զսպել, երբ տեսանք որ Արշակ Ունճեան ըստ մեր գուշակութեան դատարանին առջեւ մեզ հետ դէմ յանդիման գալէ խուսափած է և յանձնարարներուն ալ այնպէս կարծեցնելով որ մեր թերթին դէմ դատ կը բանայ, Բրովէնս Ռէիւնիի Պրիւսէլի անօրէն Գ. Ժան Գոթիէ Ուոլֆի կողմէ Կ. Պոլսոյ նախնական դատարանին Գաւառական ճիւղին առջեւ լրագրոյս անօրէնին դէմ պատուոյ դատ (չէ՞ ու փոխ) մը ձգել տուած, հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ կոչնագիր մը ուղղուած է Թերթիս անօրէնութեան, որ աւելի օրը ներկայացաւ հարցաքննիչ դատաւորին։

Հարցաքննիչ դատաւորին առաջին հարցումն, որ եղաւ հետեւեալը.—«Ինչո՞ւ ձեր Թերթերուն մէջ պարսաւեցիք Գ. Ժան Գոթիէ Ուոլֆը», Թերթիս անօրէնը պատասխանեց. «Կը խնդրեմ որ այս դատավարութիւնը ուղղակի դատարանին յանձնէք, որովհետեւ ինչ որ այդ մասին ըսուած կամ գրուած է, Թերթերու մէջ արդէն հրատարակուած է, որով բացայայտ ըլլալով ըստ օրէնքի հարկ չկայ մասնաւոր հարցաքննութիւն կատարել այդ խնդրոյն մասին»,

Հարցուած երկրորդ.— «Այս ընկերութեան անունը հրատարակութիւնը ծանուցիր եք ձեր Թերթերուն մէջ։»

Պատասխան.— «Անունն բաւէն գործունէութիւնը սխալմամբ մը հետեւանք ըլլալով, նոյն իսկ յաջորդ օրը յիշեալ ընկերութեան անունն չըլլալը Թերթերու մէջ հերքուած և փակուած է այդ խնդիրը։ Ասկէ զատ Բրովէնս Ռէիւնի ընկերութիւնը ըստ մեր երկրին օրինաց ունէ իրաւունք չունի դատ բանալու Օսմ. դատարաններու առջեւ, որովհետեւ Եւրոպայի մէջ կազմուած անանուն ընկերութեանց մասին պատրաստուած կանոնագրին Ա. Ե. և Զ. յօդուածներուն արտօնագրութեան համաձայն, յիշեալ ընկերութիւնը Օսմ. կառավարութեան կողմէ վաւերացուած չըլլալուն հետեւանօք, օրինական գոյութիւն (Էթէնէ Նիֆրիէ) չունի»։

Թերթիս անօրէնը այս մասին հարցաքննիչ դատաւորին հետ իր ունեցած հարցաքննութիւնը աւարտելէ ետքը հետևեալը ըսած է անոր.—

«Մինչեւ հիմայ իմ Թերթերուս մէջ ոչ մէկ բան գրուած է Բրովէնս Ռէիւնի ընկերութեան և անոր անօրէնին դէմ, և ընդհանրապէս անոր շահերը պաշտպանած եմ։ Ինչ որ գրած եմ կը վերաբերի այդ ընկերութեան մայրաքաղաքիս գործակալ Արշակ Ունճեանի, որուն գործառնութիւնները հրապարակ հանելով մեր թերթը նպատակ ունեցած է ժողովուրդին շահերը պաշտպանել և զայն զգուշացնել անկէ։ Ասկէ զատ ձեր նկատողութեան կը յանձնեմ իմ երկու Թերթերուս մէջ այդ Արշակ Ունճեան անուն անձին մասին գրուածները, որոնց համար կրնաք զինքը հարցաքննել, և յանուն հասարակաց իրաւունքին զինքը դատի հրաւիրել։ Բայց ցաւօք կ'ըսենք թէ Արշակ Ունճեան միշտ կը զգուշանայ և կը խուսափի ինքը անձամբ մեզ դէմ դատ բանալու, և Պոլսէն 3 օր հեռու գտնուող Գ. Ուոլֆը յառաջ կը քշէ, որուն դէմ մենք, ինչպէս ըսի, պատասխանատուութեան վերաբերեալ ունէ գրութիւն երբեք չենք հրատարակած»։

Այս ըսելէ ետքը Թերթիս անօրէնը մեկնած է հարցաքննիչ դատաւորին սենեակէն։ Ցուցնելով կ'ըսենք թէ Արշակ Ունճեան Բրովէնս Ռէիւնիի մօտեն 20էն ի վեր Կ. Պոլսոյ մէջ գործելէ դադրած ըլլալը իր յանձնարարներուն չիմացնելով զանոնք խաբած, և այդ բանը անոնցմէ ծածկած ըլլալուն նման, այս անգամ ալ աշխատած է խաբել նոյն իսկ այդ ընկերութեան անօրէնութիւնը, անոր հաւատացնելով թէ մենք մեր Թերթերուն մէջ անոր դէմ հրատարակութիւններ ըրած ենք, մինչդեռ մեր այդ հրատարակութիւնները միայն իր անձին ուղղուած էին։

Ասկէ զատ հեռու տեղ մը գտնուող անձ մը եթէ դատ բանայ մէկուն դէմ, իր կողմէ փոխանորդ մը կը կարգէ դատարանին առջեւ։ Զարմանալի է սակայն որ Գ. Ուոլֆ Պրիւսէլէն մեզ դէմ պատուոյ դատ բանալով հանդերձ, իր կողմէ փոխանորդ չէ կարգած իր ընկերութեան գործակալ Արշակ Ունճեանը. ուրկէ կը տեսնուի որ Ունճեանի ունէ կարեւորութիւն չէ տուած նոյն իսկ Բրովէնս Ռէիւնիի անօրէն Գ. Ուոլֆ։ Ասկէ հետեւցնելով կը վախնանք որ Արշակ Ունճեան որ այժմ ինքզինքը Պոլսոյ ընկերութեան գործակալ կ'անուանէ, մի գուցէ այդ ընկերութեան ալ վաւերական գործակալը եղած ըլլայ որ անուանական տիտղոս մը միայն ըլլայ, զոր իր անունին կցած ըլլայ Արշակ Ունճեան։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 4 սեպտ.— Թանի մէջ հրատարակուած կէս-պաշտօնական զեկոյց մը կը հերքէ այն լուրը թէ կառավարութիւնը մտադիր չէ ներում շնորհել բարձրագոյն ատեանէն դատապարտուած քաղաքական յանցաւորներուն, Զարին այցելութեանը առթիւ։

ԲԵՐԼԻՆ.— Չին իշխանը ծաղկեպսակներ դրաւ Ֆրեդերիք կայսեր և կայսրուհիին գերեզմաններուն վրայ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Տէ Պէրսի (Հարաւ. Ափրիկէ) հանքերուն բաժնեթուղթերը բարձրացան (՞) երբ լուր ելաւ թէ անգլ. կառավարութիւնը 10% տուրք պիտի առնէ ադամանդի հանքերէն։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Մ. Նահանգները կ'աշխատին ածուխի կայան մը ձեռք ձգել Ճիլիի (?) մէջ։

ԲԱՐԻԶ.—Ռուսիոյ սպայակոյտին պետ Զօր. Զախարոֆ ալ ներկայ պիտի գտնուի Ֆրանսական զօրաշարժերուն։

ՔԱՐԱՔԱՍ.— 8500 Վենեզուելլացի զինուորներ համախմբուած են Քոլոմպիոյ սահմանագլուխին վրայ, Քոլոմպիա արշաւելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Լորտ Սալզպըրիի հրաժարման վրայ նորէն կը խօսուի։ Անգլիոյ պաշտօնական շրջանակներուն մէջ խռովութիւն կը տիրէ։ Տեսակցութիւններ և այցելութիւններ կը փոխանակուին, մանաւանդ Լորտ Սալզպըրիի և Գ. Պրոտրիքի միջեւ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Լրագիրները կը պահանջեն որ Սպանիա չփոխէ իր արտաքին քաղաքականութիւնը, և շարունակէ չեզոք մնալ Մարոքի գործերուն հանդէպ։

ԲՐԵՏՈՐԻԱ.— Պօէրները երկաթուղի մը օդը հանեցին։ Սպայ մը սպաննուեցաւ։ Միւս կորուստները յայտնի չեն։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ՊՕԷՐՆԵՐԸ ԲԱՐԵՅՈՅՍ Կ'ԱՐՇԱՒԵՆ

ԲԱՐԻԶ, 5 սեպտ.— Բոլոր Պօէր զօրավարները զինուորական խորհուրդ մը գումարեր են Զօր. Պօթայի նախագահութեամբ, և որոշեր են Բարեյոյս և Նաթալ արշաւել։

— Քոլոմպիա անպայման կերպով ընդունեց է Մ. Նահանգներու միջնորդութիւնը՝ Վենեզուելլայի և Քոլոմպիայի վէճին մէջ։ Յայտնի չէ թէ Վենեզուելլա ալ պիտի ընդունի՞։

— Տէյլի Նիւզի խօսքին նայելով կոմս Լամստորֆ իմացուցեր է Տոքթ. Լէյտսի թէ Զարը Քոմբիէնի մէջ պիտի ընդունի Քրիւկեր նախագահը։ Այս լուրը պաշտօնապէս չէ հաստատուած տակաւին։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԳՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ			26.24
Երեկուան բարձր գինը			26.26
Երեկուան վար գինը			26.20

ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		Ֆր.	102.
Երէկուան բարձր գինը			102.—
» վար »			100.37
Րէնթ	Լ. Օ.		13.10
Թրամվայ բաժնեթուղթ			5.80
» արտօնաթուղթ			477
» ժուիսանս			1.60
Օսմ. պաղեգործ. ընկ.	Լ.Օ.		3 95
Բրիօրիթէ Թիւրք			—.—
Թրանսվալ		Ֆր.	82
Թարսիս			461.
Քրէտի Ֆօնսիէ էժիբսիէն			283.—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Մէճիտիէ արծաթ	Ղ.	108.05
Մեթալիք		99.
Անգլիական ոսկի		110.02
Ֆրանսական ոսկի		87.20
Քրէմիք		51.08
Բօլ		90.20
Րուպլի Թղթադրամ		8.59
Լոնտոն 3 ամիս		109.07
Բարիզ		23.08

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 4 Սեպտ.		ԲԱՐԻԶ 4 Սեպտ.
Անգլիական		Ֆրանսական
Անգլ. գօնս.	93 98	101.95
Օս. փոխ. սեպ. B	49 25	
» » » C	26 25	
		24.70
» » » D	24 12	24.70
Պանք Օթօմ.	11.—	520.
Թրանսվալ	3.31	84.
Եգիպտական		108.
Օսմ. Րէնթ		308.
Բրիօրիթէ		508.
Օսմ. Մաքսատուն		509.
Օսմանիէ		455.
Գրէտի Լիօնէ		1042
Իտալական		98.70
Սպանիական		71.60

ԶՄԻՒՌՆԻՈՅ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ

Անցեալ օր կ'ըսէինք թէ Զմիւռնիոյ վարժարանները յետադէմ վիճակ մը ունին, և թէ ասոր գլխաւոր պատճառն է ապակեդրոնացման դրութիւնը։

Պարզենք մեր ըսածը։

Գաւառները այցելողները գիտեն թէ ապակեդրոնացման դրութեան շնորհիւ մէկ երկու ջոջեր ազգային գործերը իրենց ուզած և ձեւած կերպով կը տնօրինեն։ Վա՜յ այն առաջնորդին որ, այդ ջոջերու հետ կարծիքի տարբերութիւն մը ունենայ և կամ կը հակի ոչ-ջոջերու պատկանող տարբեր խումբի մը, այն ատեն այդ Առաջնորդը ոչ միայն իր յարգը վրայ կուտայ, այլ իր պաշտօնն իսկ կորսնցնելու վտանգին կ'ենթարկուի վասն զի յիշեալ ջոջերու ազդեցութեամբ հանրագրեր կը տրուին առաջնորդին դէմ և Ազգային Կեդր. Վարչութիւնը, որուն անդամները ընդհանրապէս անտեղեակ են գաւառային [illegible] և գործը անուշ [illegible] հիմնուելով [illegible] այդ հանրագրութեանց ազդեցութեամբ անուղղակի կերպով այդ ջոջերու կարծիքը կը հաստատեն, որով խեղճ Առաջնորդը առօք փառօք զոհ կ'երթայ ջոջերուն։ Ա՛լ անկէ վերջը առաջնորդին խերը առս, իրմէ ոչ հեղինակութիւն փնտռէ ոչ ալ գործ, այլ կ'ըլլայ գործիք մըն է ջոջերուն ձեռքը։ Բաղդին բերմամբ, եթէ այդ առաջնորդը երկրորդ անգամ նոյն Աթոռը գրաւէ, կարո՞ղ է ան ջոջի մը կարծիքէն տարբեր կարծիք ունենալ։ Բնական է թէ ոչ միայն տարբեր կարծիք չունենար, այլ շատ անգամ այդ ջոջերու լաւ երեւնալու համար անոնց կարծիքը իրենը ըրած, անոնցմէ առաջ կը նետուի և գործել կը սկսի, և ասոր դէմ գանգատները լրագիրներու միջոցաւ կը սկսին ձայն բարձրացնել առաջնորդին դէմ, որուն հոգն անգամ չէ, որովհետեւ անիկա լաւ գիտէ թէ մինչեւ որ դժգոհութիւնները ջոջերէն չգան, Կեդրոնական Վարչութիւնը իրեն ոչ պատասխանատուութիւն կուտայ և ոչ ալ հարցում կ'ընէ։

Գաւառներու մէջ այս յոռի դրութեան կիրառութիւնը չարունակելի է, զորչափ ապակեդրոնացման դրութիւն կայ ու կը մնայ։

Զմիւռնիոյ պէս գաւառ մը անգամ որ իր դիրքին շնորհիւ ներքին գաւառներու կեդրոն կրնայ համարուիլ, այդ յոռի դրութենէն վարակուած է. և իր առաջնորդը որ խելահաս և հաստատամիտ անձ մըն է, ակամայ հակած է անգամ մը քանի ջոջերու մասնաւորապէս Գաւառական Ժողովոյ անդամներէն մէկուն, որ տարեկան գոնէ 10000 ոսկի եկամուտ ունի, կ'ըսեն, և որ ազգային գործերէն եթէ գլուխը հեռանայ, առջը կը մնէ փոխադարձաբար։

Այս ջոջը, որ անգամ ջոջերուն կարծիքը կը ներկայացնէ, միշտ ներկայ կը գտնուի Գաւառական Ժողովին ամէն նիստին, և ուշի ուշով կը հետեւի վիճաբանութեանց և մէկ երկու խօսքով իր վճռական կարծիքը կը յայտնէ հետեւեալ կերպով.—

«Ազգային ելեւմուտքը բարւոքելու համար վարժարաններու թիւը քիչցնել հարկ է։»

Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան երկրորդ անգամ հոս գալէն ի վեր երեք անգամ է որ Գաւառական Ժողով գումարուած է, և երեք անգամն ալ վերյիշեալ ջոջը վարժարաններուն թիւը քիչցնելու հարկը ցոյց տուած է և ալ յոյժ յուզուած կ'երեւի։ Ինչպէս յայտնի եղաւ Գաւառական Ժողովին վերջին նիստին մէջ, երբ մի քանի ժողովականներ վարժարաններու թիւը քիչցնելու մասին այդ ջոջերու կողմէ խմբագրուած առաջարկին ինչ ինչ օրինական պատճառաւ մերժումը կը պնդէին, անգին 6 թաղականներ, որոնք առաջնորդին բնական յաջորդներն են, միանալով 5 ջոջերու հետ, 6 քուէի առաւելութեամբ առաջարկուած թիւը քիչցնելը ընդունուեցաւ։ Ինչպէս կը տեսնուի, 6 թաղականները ջոջերու քուէ տուած են իրենց վարժարաններուն, և եթէ իրենց հարցուի թէ ինչո՞ւ այդպէս ըրած են, պիտի պատասխանեն թէ քանի որ Առաջնորդ Սրբազանը այդ կարծիքէն

եր. իրենք ալ պատրաստ էին հետեւիլ այդ օրինակին կարծիքնին կեդրոնի Ուսումն. Խորհուրդին պարագն է կեդրոնական Վարչութեան հետ խորհրդակցելով այս խնդրին մէջ ներուիլ եւ երկրորդ Պոլիս համարուող այցելիք կաշկանդ կեդրոնի մը գոնէ կրթական գործը կարգադրել։

Զմիւռնիոյ ազգային հոգաբարձու

ՄԱՔՍՈՒՏ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ

ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐՈՒՆ ՎԵՐՋԻՆ 20 ՏԱՐՈՒԱՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ 400 ՖՐԳ. ՇԱՀՈՂ ԵՒ ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՍ ՕՐ ՉԳԱՆՁՈՒԱԾ ԹԻՒԵՐՆ ԵՆ

(Շար. երէկուան թիւէն)

1436014	1487546	1514331
1437422	549	603
1439598	1489887	1516347
599	888	392
1440426	1490534	973
457	535	1519186
460	701	187
736	702	188
738	703	190
799	704	334
1442937	705	1524360
1444461	1491678	1528021
465	1492326	022
1446636	403	023
639	1493171	024
640	1494242	948
1447302	243	1531040
304	406	1532549
1448607	407	1536540
676	408	1539238
679	409	239
728	410	1542781
729	1496103	782
730	1497256	783
1449002	695	784
003	1498463	785
150	1499211	1550910
842	626	1551146
1452568	627	1554162
1456919	628	164
1457469	629	463
1458717	630	464
1460000	1500327	816
401	722	1555413
1464449	1501459	415
734	666	511
1465036	668	1558082
037	669	084
038	670	305
039	841	468
040	842	836
1468901	843	837
902	844	838
1470750	845	839
1471056	1502321	1560228
057	322	1561354
1472591	324	1563551
592	325	1564559
593	1503714	560
594	1504016	1565025
595	017	366
1473050	018	375
1474590	019	1566660
1479481	020	669
1482058	1505814	822
291	815	1567028
1483686	1506849	666
687	1508026	667
688	027	668
689	028	669
690	029	1568858
950	030	1569520
1485591	850	916
1486385	1512961	917
552	1514101	918
553	102	919
554	103	1570104
555	104	105
805	105	1577247

(Շարունակելի)

Կը փափագի՞ք հարսանեաց փայլը աւելցնել ՀԱՐՍԻ ՄՈՄԵՐ ՈՒՆԵՆԱԼ, ԵԹԷ ԱՅՈ՛ ՀԱՃԵՑԷՔ ԴԻՄԵԼ

ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆԻ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՄԱՀՄՈՒՏ—ՓԱՇԱ

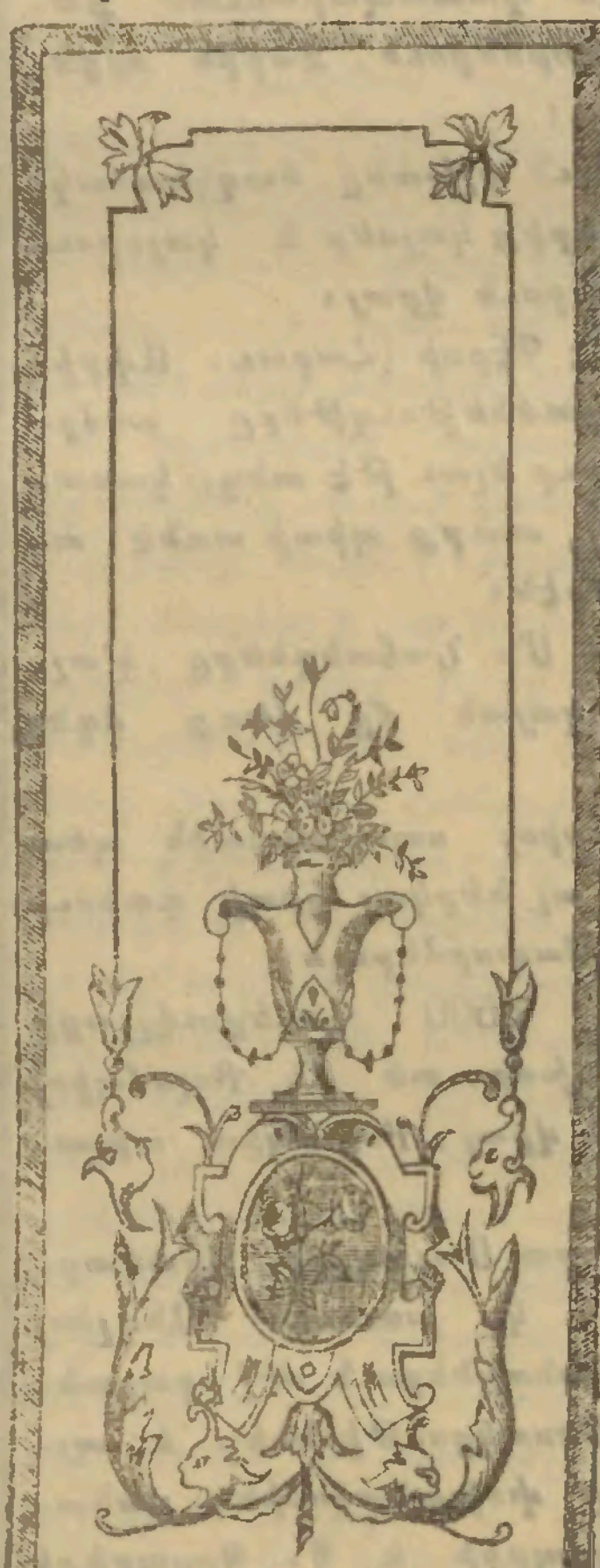
ԳԱՄՕՆՑՕ ԽԱՆԻ ՏԱԿ Թ. 86

ուր մեծ խնամքով կը պատրաստուին ամէն տեսակ ՀԱՐՍԻ ՄՈՄԵՐ գեղեցկագոյն ձեւերով

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ մկրտութեան հագուստներ, հարսանեկան քօղեր, կալանդներ, գլխարկի ծաղիկ փետուր, էկրէզ, ասրեւ, ազնաւէ, ասեղնէ, քորալէ, բասմանգեր, փիչու, քորսէ եւն. որոնք կը վաճառուին

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ 50-15

Բերա, Թէփէ Պաշի մէջ Բերաբալլասի դիմացը եւ Շէյխ Էֆ. արաբոտնին սեկտանաւող թիւ 38 ապակեվաճառ Հիւսէյին էֆ.ի խանութին մէջ Եւրոպական ոճով գունագոյն ծաղիկներ եւ պատկերներ կը բանուին Քրիսթալ եւ Տօսիկ ապակիներու եւ հայելիներու վրայ։ Ապակեգուածքու վրայ Թուրքերէն եւ Ֆրանսերէն գիր կը գրուին, տառերը ոսկեջրով թափելու կամ ուսկելու, որովհետեւ ապակին վրայ ոչ թէ քերթելով այլ քիմիական բաղադրութիւններով կը բանուի։ Գուաթի եւ չիչէ վրայ մարգարիտներ ալ կը շինուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնել եւ ապակի վրայ գծուած պատկերները կամ գիրերը տեսնել փափագողները Թող յիշեալ խանութը գիմեն անգամ մը։ 20-16

ՀԱՑՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս, Սուլթան Համամ, Թօփալեան խան

Թոփալեան խանի յիշեալ մեծ վաճառատունը, որ հանդերձեղինաց վաճառատուներուն էն հինը եւ էն նշանաւորն եղած է, ընդ որ անունն եւ տեղը փոխած չէ, եւ իր տէրը Գ. Էրմէնեան վաճառատան գործառնութեանց մէջ ալ աւելի կանոնաւորութիւն մացուցած է։

Կը ծանուցուի յաճախորդներուն թէ Թոփալեան խանի շրջակաները զանազան անուններով եւ վերջերս բացուած հանդերձեղինաց վաճառատուները Գ. Էրմէնեան եւ Ընկ. վաճառատուներուն հետ ո եւ է յարաբերութիւն եւ կապակցութիւն չունին։ Հետեւաբար յաճախորդները կը հրաւիրուին գիմել Թոփալեան խանի վաճառատունը։

ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ — SALIBORINE

ԴԵՂԱԳՈՐԾ ՎԱՍԻԼԱՔԻ ԹԼԻՍՕՐԻՏԷՍ, ՊԱԼԱՇԻ ԿՈՂՄԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

Արտօնութեամբ Կայս. Առողջապահ. ժողովոյ Ներքին Բժշկին-... հաստատուած։

Այս ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ կոչուած փոշին ատամի ... երեք անգամ միայն գործածելով անվտանգ կերպով բոլորովին կ'անհետացնէ ատամի ... մաքրութիւն կարծրացումը, ծածուցիկ գործողութիւնը եւ կեառը։ Բաց աստի ատամ ... բոլոր մասերու մէջ ... կարծրացած մարմինը եւ կոչնակը մէջէն ... նոյնպէս ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ կրնայ գործածուիլ անուշ ... ծածուկ անգամու համար։ ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ գործածողները կը հաստատեն անոր ունեցած լաւ արդիւնքը, ... երէկ փոշիներու ... տրելը։

Գործածութեան եղանակը թերթակներու մէջ կը գտնուի։ Ընդհ. պահեստը է Վասիլաքի Թէմոորբաքաքին դեղատանը, Ֆրենսուզը, Թիւ 55։ Կը ծախուի նաեւ Պօն-Մարշէն եւ ամէն առաջնակարգ դեղատուններն ու դեղօրէից մթերանոցները։ Գաւառներու դեղատուներու մէջ կը ծախուի 6 գրուշի։

ԳԻՆ Ճ ԴԱՀԵԿԱՆ

Գաւառներէ 6 դահեկանի բաւ զրկողը սիրով ստանայ տուփ մը Սալիպօրին։ 36—32

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԻՆԵԱՆ

ԵՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշայի չարշը, Թիւ 271

Վաճառատունս մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ շաքարեղէններ եւ ըմպելիներ, ինչպէս նաեւ երեկոյթներու եւ անուան տօնախմբութեան օրերու համար ամէն տեսակ շաքարներ եւ ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մըն ալ ունենալով վաճառատունս յանձնարարուած անուշները եւ զանազան շաքարեղէն մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին։ Վաճառատանս մէջ կը գտնուի նաեւ ֆինոտ եւ ուրիշ տեսակ շաքարներու համար մթերք մը։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնց փութով կը կատարուին։ Գիները չափաւոր են։ 104—68

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 250,000,000 ՖՐ.

Ամբողջովին վճարեալ

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ՝ Հալաճեան խան. Գարաքէօյ, Կամուրջին մօտ.

Դեր-Գործակալութիւն, Պոլսոյ կողմ Սուլթան-Համամ,

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւնց փոխատուութիւն կ'ընէ արժէթղթոց վրայ։ Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ՝ ի փոխարէն աւանդ թողուած արժէթղթերու։ — Ֆրանսական ու օտար զանազան հրապարակներու վրայ շրջաբերութեան կը դնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԵՐ եւ ՎԱՐԿԱԳՐԵՐ։ — Փօրսայի հրամաններ կը կատարէ։ — Կարօններ կը վճարէ։ — Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ, որոշեալ պայմաններով։ — Արժէթղթեր կ'ապահովէ։ — Դրամ կ'ընդունի ՉԷՔԻ հաշուով։ — ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կու տայ։ — Առեւտրական տոմսերու, բեռնագրերու եւ փոխանակագրերու արժէքը կը գանձէ։

ՊՈԼՍՈՅ Դեր-Գործակալութիւնը կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր։ — Ապրանքի վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ։ — Ապրանք կ'ընդունի թէ՛ երբեւ անպայման աւանդ պարզ մթերոցէք ստանալով, եւ կամ յանձնակատարութեամբ՝ ի Պոլիս թէ արտասահման վաճառելու համար։

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. Ն. ՑՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատակայ յաւկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը յարգ 400է աւելի պատուոյ վկայական եւ շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի միակ ներկայացուցիչն է Մ.Ժ. Նոյալինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝

Բերա, Շիշլի համբայ, Կալաթա—Սէրայի դիմաց։

Կալաթա, Սինկէր խան, Թիւնէլին առջեւ, եւ Թրամուէյի կայարանին դիմաց։

Պոլիս, Սուլթան-Համամ Թիւ 2, եւ Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի սթասիոն Թիւ 13։

Կեղծիքներէ զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է։

Վ Ի Ն Ս Ա Ն Ֆ Օ Ց Ա Ճ Ե Ա Ն

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎՐԱԲԺԿՆ. ԵՒ ԱԿՆԱԲԺԿՆ. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Կ.Պոլիս, Պահճէկափու, Չէլալ Պէյ խանի կից, թիւ 1․

Զիֆրէ Սրկէճի մաղազասը

Վերոյիշեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական եւ վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ եւ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կակուղ եւ կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) սպասքներ, աճուկի կապիչներ (պաղփղաղ), տեսակ տեսակ գրեխներ (չէչէնէ), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հիւանդիսակներ, խոշորացոյցներ, մանրադէտներ (միքրօսքոբ) փոքր եւ մեծ մանրադէտի ապակիներ, նոր տեսակ ու կէ եւ այլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները խիստ աժան։

ՌՈՒԷՍԴԸՐՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ 1851ԻՆ

Հաստուցուած վնասներու գումարը	անգլ. ոսկի	6,000,000
Պատրաստ դրամ եւ տարեկան հասոյթ	»	»	1,250,000
Վճարեալ դրամագլուխ	»	»	410,000
Հաղորդային ծանր քնուն եւ ... ընկերութեանց քով ... դրամագլուխ			100,000ին աւելի չէ)

ՌՈՒԷՍԴԸՐՆ Ընկ.ը հրդեհի դէմ ամէն կարգի գործեր կ'ապահովագրէ, վնասները տեղւոյն վրայ եւ անմիջապէս կը հատուցանէ։

Տնօրէն Թուրքիոյ գործակալութեան. ՎԱՀՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Պոլիս, Պահճէգաբու, Անատոլու Խան Թիւ 20-21-22։

Գաւառաց մէջ քաղաքներու եւ գլխաւոր քաղաքաց գործակալութիւններ կը գտնուին։

ԾԱՆՕԹ .— Տեղւոյս էն ծանօթ Ֆրանս. եւ գերմ. ընկերութեանց պատրաստ գոյքը՝ իրենց ճառայքին հետ բաղդատմամբ 100%էն աւելի չէ, մինչդեռ «Ռւէսդըրն»ինը 125% է, ինչ որ գերազանց երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ իր մրցակիցներուն վրայ։

ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1824ԻՆ

Դրամագլ. եւ երաշխ. գումար 2,700,000 Անգ. ոսկի | Տարեկան բաժ. 1,100,000Անգ. ոսկի

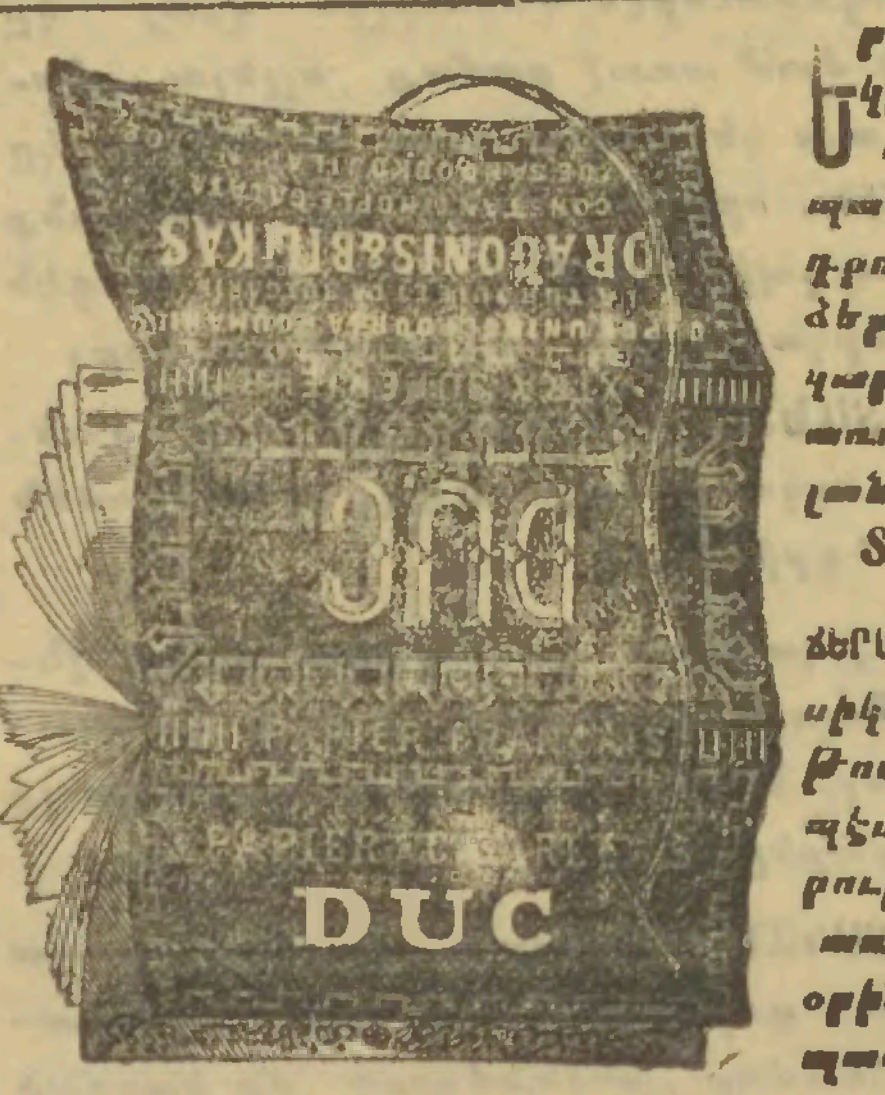
ԱՄԵՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Ընկերութեան պատուաւորութեան համար դիմել Օսմ. Կայս. Պանքան։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է

Ղալաթիա, Վօյվօտա Թիւ 71, Ցակոբեան խան, Օսմ. Պանքային մօտ.

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ. Գաւառաց երաշխաւորութեամբ գործակալներ կ'ընդունուին։

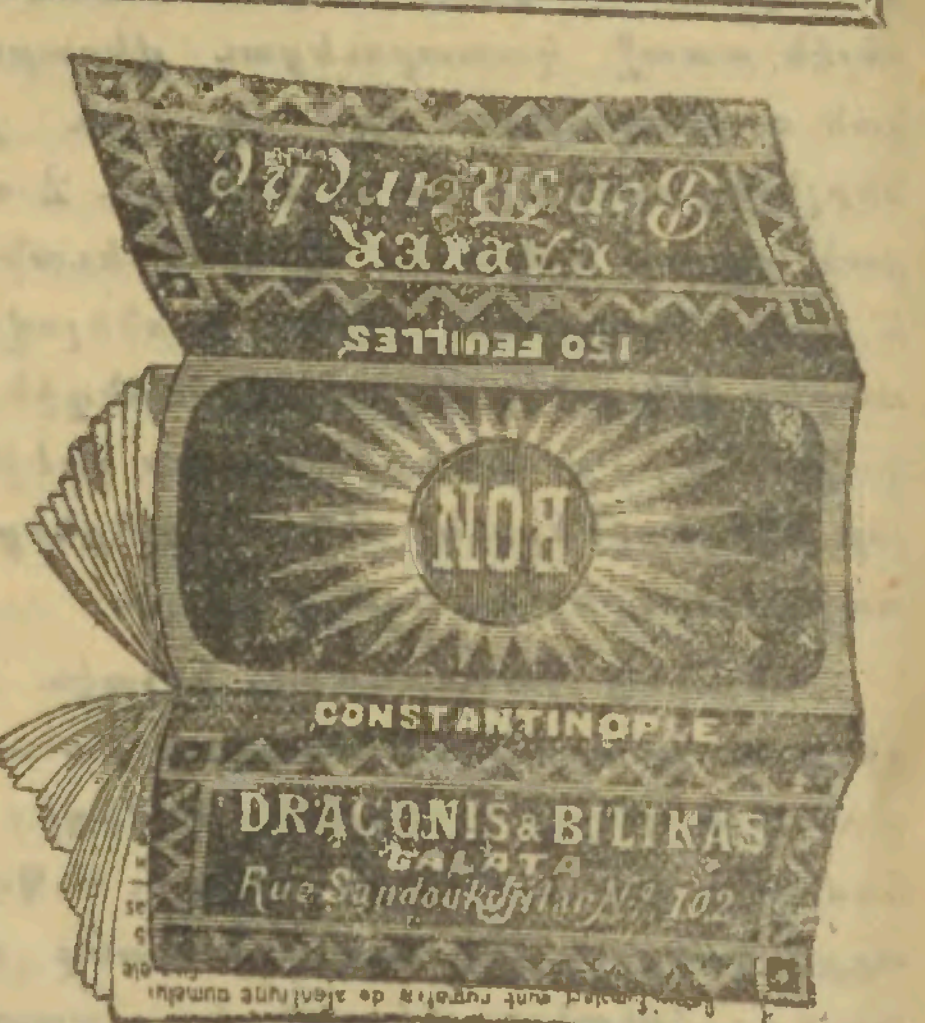
Բը ամէն ապխի կը ճանչցնէ ձեր առողջութիւնը պահպանել, ուշադրութիւն ըրէք որ ձեր գործածած սիկարի թուղթերնին առողջապահիկ ըլլան։

ՏԻՒՔ ԵՒ ՊՕՆ

ԵՒ

ՃԵՐՄԱԿ ԿՈՂՔՈՎ ՊՕՆ

սիկարի լաւ, ընտիր թուղթերը ջերմապէս կը յանձնարարուին, որովհետեւ առողջապահական օրինաց համեմատ պատրաստուած են։

52-29

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (15)

Հ. Ճ. ՌՈՒԷԼՍ

ՏՈՔԹ. ԿՐԻՖԻՆ

Է.

ՈՒՐ ԱՆԾԱՆՕԹԻՆ ԴԻՄԱԿԸ ՎԱՐ Կ'ԱՌՆՈՒԻ

—Ոգի մըն է, կ'ըսէր մէկը։

—Ի՞նչ ըրաւ որ։

—Վնաս մը հասցուց՞ց արկնոչը։

—Կարծեմ թէ անոր վրայ վազեց գաշոյն ի ձեռին։

—Աստուած իմ, գլուխ չունէր։ Աստոյ գլխի մ'որք մը․․․

—Կախարդ մը ըլլալու է։

Այս խօսակցութեանց ասեն խումբը յառ կարծ մէկ կողմ քաշուեցաւ երեք հոգիի ճամբայ բանալու համար։ Այս երեք անձերն էին Պ. Հոլ. գիւղին ոստիկանական գործակալ Պ. Ճաֆէրս եւ երկաթագործ Պ. Ուաճըրս։ Ասոնք ձերբակալման հրամանագրով մը պանդոկ կ'ուղղուին։

—Գլուխ ունենայ կամ չունենայ, պէտք ձերբակալեմ զինքը, կը գոչէր ոստիկանական գործակալը։

Պ. Հոլ պանդոկէն ներս մտնելով ուղղակի սրահին կողմը գնաց, որուն դուռը կանուխէ վրայ բաց էր։

—Պ. ոստիկան, ձեր պարտականութիւնը կատարեցէք, ըսաւ պանդոկապետը։

Ճաֆէրս ներս մտաւ, իր ետեւէն Պ. Հոլ եւ ապա Ուաճըրս, Սենեակին կէս մթութեան մէջ տեսան որ անծանօթը առանց գլուխի մէկ ձեռքը հացի կէսը մը, միւսովն ալ կասր մը պանիր բռնած էր։

—Ինքն է, ըսաւ Պ. Հոլ։

—Զոր ատեանս, ի՞նչ կը նշանակէ այդ։

Այս բառերը լսելով անծանօթին վզին քիչ մը վերեն։

—Շիտակը, պարոն, պատասխանեց ոստիկանը, դուք տարօրինակ մարդ մըն էք։ Բայց գլխով կամ առանց գլխի կարեւորութիւն չունի, քանի որ ձերբակալման հրամանագիր մը ունիմ։

—Մի՛ գալք ինծի, գոչեց անծանօթին մարմինը ետ քաշուելով։

Եւ յանկարծ գետին նետեց ձեռքի հացն ու պանիրը, եւ Պ. Հոլ հազիւ ժամանակ ունեցաւ սեղանին վրայ գտնուած դանակը յափշտակելու։ Այն ատեն անծանօթը ձախ ձեռքի ձեռնոցը հանեց եւ Ճաֆէրսի երեսին նետեց։ Այս վերջինը իր ձերբակալման հրամանը հաղորդելու գործը կարճ կապելով անծանօթին մաշիկոյն վրայ յարձակեցաւ եւ առանց ձեռքի դատարկը եւ աներեւոյթ վիզը բռնեց ուժգնօրէն։ Յանկարծ ոստիկանը սրունքին վրայ ծանր հարուած մը ստացաւ, պոռաց եւ ոտկոյն չթողուց բռնած տեղերը։ Հոլ ձեռքի դանակը երկաթագործին երկնցուց եւ երկու քայլ յառաջացաւ, մինչ անծանօթը եւ ոստիկանը իրարու փաթթուած կը կռուէին, կը ծեծուէին։ Աթոռներէն միջեւ աթոռ մը կար, որուն վրայ ինկան պահ մը ետքը։

—Ոտքերէն բռնեցէք, գոչեց Ճաֆէրս։

Մինչ Պ. Հոլ կը պատրաստուէր արուած հրամանը գործադրել, յանկարծ կողին խոր կէր մը ընդունեց եւ պահ մը անշարժ մնաց յուսէն։ Անծանօթը իր տակն առաւ ոստիկանը։ Նոյն միջոցին մէկ քանի չիչէր գետին գլտորեցան կարթելով եւ սենեակին մէջ կծու հոտ մը լեցուեցաւ։

—Անձնատո՛ւր կ'ըլլամ, գոչեց անծանօթը՝ թէեւ ոստիկանը իր տակն էր։

Եւ անմիջապէս ոտքի ելաւ տարօրինակ երեւոյթով մը, առանց գլխի եւ առանց ձեռքի, որովհետեւ իր ձեռնոցները հանած էր։

—Զ'արժեր այնքան յոգնիլ, յարեց անծանօթը խաղաղ ձայնով մը։

Ոստիկանն ալ իր կարգին ոտքի ելաւ եւ իր աչքին առջեւ պարզուած տեսարանէն շփոթած գոչեց.

—Բայց ի՞նչպէս ձերբակալեմ ձեզ։

Անծանօթը իր բաճկոնին պարագ թեը բաճկոնակին վրայ պատրաստ, որուն կոճակները կարծես հրաշքով քակուեցան եւ միւս պարագ թեւն ալ կօշիկներուն երկնցուց։

—Բայց, գոչեց երկաթագործը, ասիկայ մարդ մը չէ. այլ առանց մարմնի հագուստներ։ Տեսէք հագուստներուն մէջ մարմին չկայ, մարդ կրնայ չօշափել հագուստներուն ներսի մասերն ալ։

Եւ ձեռքը անծանօթին վզին կողմը տարաւ։ Յանկարծ աներեւոյթ բանի մը զարնելով ձեռքը, ետ քաշեց սոսկումի աղաղակ մը արձակելով։

—Կաղաչեմ, մատներնիդ աչքին սարքել պէտքերս, գոչեց անծանօթը օդին մէջէն։ Մակ ըրեք գիս։ Իրողութիւնը սա է թէ ես գլուխ, մարմին, ձեռք, ոտք, ամէն բան ունիմ, սակայն աներեւոյթ եմ։ Տարօրինակ է այս, բայց իրաւ է։

Այժմ անծանօթին հագուստներուն կոճակները քակուած էին եւ լաթերը առանց մարմնի ուղիղ կերպով կը կենային։

Սրահը այժմ բազմութեամբ լեցուած էր։

—Աներեւոյթ, գոչեց երկաթագործը, ո՛վ ասանկ բան լսած էր։

—Ըսի ձեզի, պատասխանեց ձայնը, իրաւ տարօրինակ է, բայց միթէ ոճի՞ր մըն է։ Ինչո՞ւ համար ոստիկանական գործակալ մը այսպէս իմ վրաս կը յարձակի։

—Պարոն, ըսաւ ոստիկանը, ինծի ձերբակալման հրամանագիր մը տուին, իմ պաշտօնս է պարտականութիւնս կատարել, ուստի ինծի հետեւեցէք։

—Շատ լաւ, բայց ձեռնկապ չեմ ուզեր։

—Օրէնքը այդպէս կը պահանջէ։

—Ես չեմ ուզեր սակայն, կրկնեց անծանօթը։

—Հետեւեցէք․․․

Ցանկարծ ոգին նստաւ եւ հօն գտնուողները տակաւին չարժուել մը ընելու ժամանակ չունեցած, անծանօթին կօշիկները, գուլպաները եւ տափատը վար ինկան. ապա անծանօթը կանգնեցաւ եւ մէկ կողմ նետեց զանոնք։

(Շարունակելի)

Թարգմ. ՊՕՂՕՍ ՔԷՔԷՃԵԱՆ